

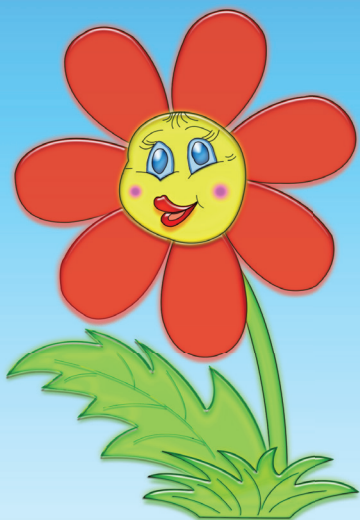
Larisa Fetescu
Snijana Martînciuc
Tatiana Moscu

LIMBA MOLDOVENEASCĂ ȘI CITIREA 2

Partea întâi

Numește silaba care lipsește?

___ - re

mai-mu- ___

ze - ___

Citește atent cuvintele.

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика *Михайла Вербицького*
Слова *Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Larisa Fetescu, Snijana Martînciuc, Tatiana Moscu

LIMBA MOLDOVENEASCĂ ȘI CITIREA

Manual pentru clasa a 2-a cu limba moldovenească
de predare a instituțiilor de învățămînt mediu general
(în două părți)

Partea întâi

Recomandat de Ministerul Învățămîntului și Științei
din Ucraina

Львів
Видавництво «Світ»
2019

УДК 821.135.2(075.2)
Ф 45

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 28.03.2019 № 407)*

Видано за державні кошти. Продаж заборонено.

Semne convenționale:

	— activitate în perechi		— vocabular
	— activitate în grup		— necesar!

Фетєску Л.

Ф45 Молдовська мова та читання: підруч. для 2 кл. з навч. молдовською мовою закл. заг. серед. осв. (у 2-х ч.) : ч. 1 / Л. І. Фетєску, С. П. Мартинчук, Т. Д. Моску. — Львів : Світ, 2019. — 128 с.

ISBN 978-966-914-208-5

ISBN 978-966-914-209-2 (Ч. 1)

УДК 821.135.2(075.2)

ISBN 978-966-914-208-5
ISBN 978-966-914-209-2 (Ч. 1)

© Фетєску Л.І., Мартинчук С.П.,
Моску Т.Д., 2019
© Крецу Н.С., худ. оформлення, 2019
© Видавництво «Світ», 2019

CUPRINS

BLOCUL 1

LIMBA — MIJLOC IMPORTANT DE COMUNICARE. ȘCOALA

Lecția 1	Recapitulare. Iarăși la școală	7
Lecția 2	Comunicarea. Felurile comunicării. <i>De ce are girafa gâtul lung.</i> V. Prohin	9
Lecția 3	Alfabetul moldovenesc. <i>Guguța.</i> S. Vangheli	11
Lecția 4	Comunicarea orală și scrisă	13
Lecția 5	Dialogul. Reguli de vorbire. <i>Comoara.</i>	15
Lecția 6	Linia de dialog. <i>Amintiri din vacanța de vară</i>	18
Lecția 7	Am însușit	20
Lecția 8	Ce cunosc?	22

BLOCUL 2

SUNETELE ȘI LITERELE. TOAMNA

Lecția 9	Sunetele și literele. <i>Toate la timpul lor.</i> G. Coșbuc	23
Lecția 10	Vocalele și consoanele. <i>Ce te legeni</i> ... M. Eminescu	26
Lecția 11	Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe. <i>Culorile bobițelor de poamă.</i>	28
Lecția 12	Accentul. Trecerea cuvintelor dintr-un rînd în altul. <i>Sfîrșit de toamnă.</i> V. Alecsandri	30
Lecția 13-14	Scrierea cuvintelor <i>cu ea și ia</i>	33
Lecția 15	Grupurile de litere <i>ie și e</i>	34
Lecția 16	Vocalele <i>oa, ua, uă.</i> <i>Morcovul și pătrunjelul.</i> C. Dragomir	36
Lecția 17	Scrierea cuvintelor cu majusculă.	38
Lecția 18-19	Grupurile de litere <i>ce, ci, ge, gi</i> Toamna la bunici	40
Lecția 20-21	Grupurile de litere <i>che, chi, ghe, ghi.</i> <i>Privighetoarea.</i> H. C. Andersen	42
Lecția 22	Grupurile de sunete <i>cs, gz</i> redat prin litera <i>x.</i>	44
Lecția 23	Am însușit	46
Lecția 24	Ce cunosc?	47

BLOCUL 3

TEXTUL. FAMILIA

Lecția 25	Ce este textul? Legătura propozițiilor în text. <i>Familia mea.</i> T. Arghezi	49
------------------	---	----

Lecția 26	Titlul și tema textului. <i>Rugăciune pentru părinți</i>	51
Lecția 27	Structura textului. <i>Cuiele</i>	53
Lecția 28	Planul unui text. <i>Frățiorii și bunicii lor</i> . P. Cărare.....	56
Lecția 29	Textul în versuri, proză și cu dialog.....	57
Lecția 30	Am însușit.....	60
Lecția 31	Ce cunosc?.....	62

BLOCUL 4

CUVÎNTUL. IARNA

Lecția 32	Cuvîntul.....	64
Lecția 33	Cuvîntul. Sensul cuvîntului. <i>Iarna</i> . A. Șalari.....	66
Lecția 34	Cuvinte cu sens asemănător. <i>Iarna</i> . V. Alecsandri.....	68
Lecția 35	Cuvinte cu sens opus. <i>Ghețuș</i> . E. Bucov.....	71
Lecția 36	Cuvintele care au aceeași formă dar înțeles diferit. <i>Poveste de iarnă</i>	73
Lecția 37	Scrierea cuvintelor care au pe m înaintea lui b, p. <i>Fricosul</i> . E. Gîrleanu.....	75
Lecția 38	Ortografia grupului s-a și cuvîntului sa. <i>Primii fulgi</i> . <i>Hai copii din lumea toată</i> Gr. Vieru.....	79
Lecția 39	Ortografia grupului s-au și cuvîntului sau. <i>Doi prieteni</i> ..	81
Lecția 40	Scrierea cuvintelor m-a, m-am, m-ai și a cuvîntului mai. <i>Crăiasa zăpezii</i> . H. C. Andersen.....	83
Lecția 41	Ortografia grupurilor l-am, l-ai, l-a, l-ați, l-au și cuvîntul la. <i>Guguță</i> . S. Vangheli.....	86
Lecția 42	Scrierea cuvintelor ne-a, ne-am și a cuvintelor nea, neam. <i>Bradul și Miaunică</i>	89
Lecția 43	Ortografia grupurilor mi-e, mi-i și cuvintele mii, mie. <i>Iarna pe uliță</i> G. Coșbuc.....	91
Lecția 44	Ortografia grupului vi-i și cuvîntul vii. <i>Vine, vine Moș</i> <i>Crăciun</i> . O. Cazimir.....	93
Lecția 45	Folosirea cratimei în grupurile de cuvinte într-o, într-un. <i>La săniuș</i> . M. Sadoveanu.....	95
Lecția 46	Folosirea cratimei în grupurile de cuvinte dintr-o, dintr-un. <i>Moș Crăciunii</i> . S. Vangheli.....	98
Lecția 47	Am însușit.....	101
Lecția 48	Ce cunosc?.....	103

LECTII DE LECTURĂ

Lecția 1 O medalie binemeritată	105
Lecția 2 Toate la timpul lor	107
Lecția 3 Soarele	108
Lecția 4 Tabloul	110
Lecția 5 Răsplata	112
Lecția 6 Pâine cu rouă	114
Lecția 7 Cușma lui Guguță	116
Lecția 8 Omul de zăpadă	118

DEZVOLTAREA VORBIRII

Lecția 1 Alcătuirea propozițiilor după imagine	120
Lecția 2 Copiere. Transcriere. Dictare	120
Lecția 3 Redactarea unui text	122
Lecția 4 Autodictare	122
Lecția 5 Biletul	123
Lecția 6 Compunere după planul dat și cuvinte de reper. Sfârșit de toamnă	124
Lecția 7 Alcătuirea întrebărilor și răspunsurilor	125
Lecția 8 Expunerea orală a unui text. Vulpea și cocorul	126

Dragă copile!

Dorim ca manualul de limba moldovenească să-ți devină un bun prieten.

Împreună cu învățătorul, părinții, autorii vei călători în lumea miraculoasă a cuvântului.

Vei pătrunde tainele lucrurilor ce te înconjoară. Cartea te va ajuta să comunici corect și civilizată, să povestești, să recitești, să crezi.

Ține minte câteva sfaturi: fii responsabil, răbdător, bun și plin de dragoste. Caută înțelepciunea, fiind stăruitor, ingenios. Fii cinstit și amabil cu colegii. Ajută-i la nevoie.

Mult succes!
Autoarele

BLOCUL 1

LIMBA — MIJLOC IMPORTANT DE COMUNICARE. ȘCOALA

Lecția 1

Iarăși la școală

Din zarea încețoșată,
Toamna cea îmbelșugată
Se apropie ușor,
Cu aroma fructelor.

Clinchete subțiri, zglopii
Îi anunță pe copii
Că septembrie, în dar,
Le dă un nou an școlar.

Cu bagheta-i fermecată,
Toamna mîndră și bogată
Le va da înțelepciune,
Să ia numai note bune.

(text adaptat)

aromă — miros

baghetă — bastonaș fermecat

înțelepciune — înțelept

1. Citește. Judecă și răspunde.

- Despre care anotimp este vorba în poezie?
- Ce se schimbă în natură?
- Prin ce te-a impresionat poezia?
- Ce este școala pentru tine?

2. Eu pot

- Alege din text cuvintele care arată ce vor primi elevii de la școală.
- Alcătuiește câte o propoziție cu cuvintele (*școală, copii, note*).
- Desparte în silabe cuvintele (*toamna, septembrie*).

3. Adaugă silabe potrivite, scrie cuvintele pe caiet.

sep - ... - bri-e

fruc - ...

clin - ... - te

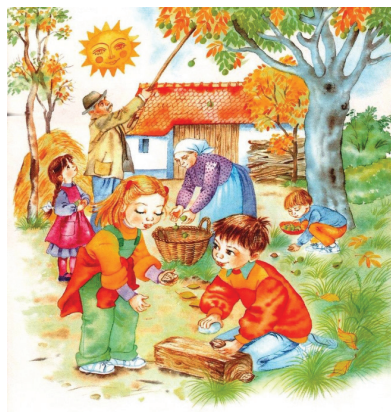
4. Selectează din text câte un cuvânt care începe cu sunetul (*s, f, b*), scrie-le pe caiet.

5. Ordonează corect cuvintele în propoziție.

- ușor, apropie, se, toamna.
 - și, mîndră, toamna, bogată.
- JOC.** Două echipe. Cine va găsi mai multe cuvinte care se referă la anotimpul toamna?

6. Selectează din text câte două cuvinte: monosilabice, bisilabice și trisilabice.

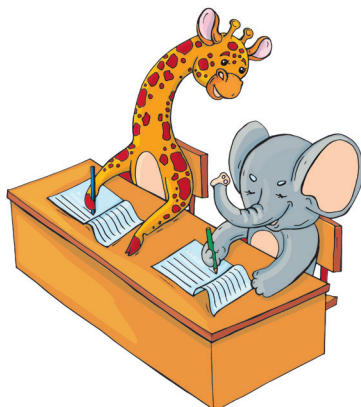
7. Privește și descrie oral portretul toamnei, pornind de la imaginea de mai jos.

Lecția 2

Comunicarea. Felurile comunicării

De ce are girafa gîtul lung

Cînd era mică, Girafa nu era diferită față de alte vietăți, adică nu avea gîtul așa de lung. La cinema își lua bilet în rîndul întîi, ca să vadă mai bine.

Toamna, cînd Girafa a împlinit șapte anișori, părinții au dat-o la școală.

La o lecție de caligrafie învățătoarea a lăudat-o că are un scris frumos.

De atunci Girafa și-a luat nasul la purtare.

— la priviți la Elefant cum îl face pe «o», parcă-i o roată! Zicea Girafa, întinzînd gîtul spre caietul vecinului.

Apoi căuta să ajungă pînă la banca lui Rilă-Urechilă.

— Vai, ce scris urît! Uite ce litere strîmbe ai făcut! Ai depășit și liniatura!

La sfîrșit de an fiecare primi cîte un cadou. Urechilă — un coș cu varză. Ursache — un coș cu zmeură. Numai Girafa s-a ales cu o notă mică la purtare și cu un gît lung cît un stîlp de telegraf.

După Victor Prohin

caligrafie — deprinderea de a scrie frumos, scriere frumoasă

a-și luat nasul la purtare — a se obrăznicii

a depăși — a păși, a trece

1. Citește. Judecă și răspunde.

- Cum era girafa înainte de a pleca la școală?
- La ce lecție a fost lăudată girafa?
- De ce și-a luat nasul la purtare?
- Ce cadouri au obținut Urechilă, Ursache?
- Cu ce s-a ales Girafa la sfârșit de an școlar? Argumentează.

Citim mai mult

Victor Prohin a scris cărți pentru copii: «Puiul de stea», «Supracotoi», «Noi doi și bunelul», «Olimpia», «Dacă ar fi mînzul fotograf».

2. Eu pot!

- a) Ce fel de comunicare utilizează personajele din text?
- b) Dă exemple de comunicare orală.

c) Observeți dialogul din text. Exersați în perechi dialoguri.

3. Observă dialogul dintre personaje.

- Despre ce pot discuta?

4. JOC.

Imaginează-ți că stai de vorbă cu girafa. Ce sfat i-ai propune?

Situația în care oamenii își fac cunoscute gândurile, sentimentele, părerile sau întâmplări din viața lor sau a altora se numește **comunicare**.

5. Selectează două propoziții din text despre girafă și scrie-le pe caiet.

6. Îmi imaginez și scriu. Alcătuieste o mică scrisoare girafei.

7. Ordonează cuvintele în propoziții.

- a) citesc, carte, o, copiii;
- b) cu, este, povești, cartea;
- c) plac, ne, nouă, poveștile.

Lecția 3

Alfabetul limbii moldovenești

Ne amintim

- Pentru a scrie sau a citi, ce trebuie să cunoști?
- Ce formează totalitatea literelor?

Alfabetul limbii moldovenești este totalitatea literelor aranjate într-o anumită ordine. Literele alfabetului pot fi scrise de mina sau de tipar.

LITERE MARI DE TIPAR

AĂÂBCDEFGHIÎJKLMNOPSȘTTUVWXYZ

LITERE MICI DE TIPAR

aăâbcdefghiîjklmnopqrsșttuvwxyz

1. Citește literele de pe tastatura calculatorului.

- Observă și spune, acesta este alfabetul limbii moldovenești? Argumentează.
- Cum crezi, este important să cunoști literele?
- Pronunță 3-4 cuvinte care încep cu inițiala numelui mamei tale.
- Alcătuieste o fișă. Scrie cu ajutorul calculatorului lunile de toamnă. Aplică diferite culori caracteristice toamnei.

Guguța

S-a adunat toată mahalaua să-l petreacă pe Guguța la școală. Surioara îl ajută să ducă florile. Din urmă venea tata cu banca lui Guguța în mașină. Directorul și-a prins toate medaliile în piept. A ieșit în poarta școlii și a dat mâna cu Guguța.

Banca au primit-o în clasa a doua. Lui Guguța i-au dat una nouă în clasa întâi și l-au pus alături de o fată.

— Cum te cheamă? a întrebat-o Guguța la lecție.

Fata a așteptat pînă a sunat clopoțelul și i-a răspuns:

— Mă cheamă Guguța.

Spiridon Vangheli

mahala — vecinii din stradă
tastatură — claviatură

1. Judecă și răspunde

- Cine îl petrece pe Guguța la școală?
- Cine l-a întâlnit pe Guguța în poarta școlii?

- Unde a fost pusă banca lui Guguță?
- Cu cine l-au așezat în bancă pe Guguță?

2. Eu pot

Explică sensul proverbului:

A învăța înseamnă a munci.

3. Expuneți părerea ...

Cum ai fi procedat tu, fiind în situația lui Guguță?

4. Descoperă

Scrive cuvintele din propoziția a treia în ordine alfabetică.

5. Scrie propoziții în care toate cuvintele să înceapă cu aceeași literă.

Exemplu: Costantin colorează cucul cu creioane colorate.

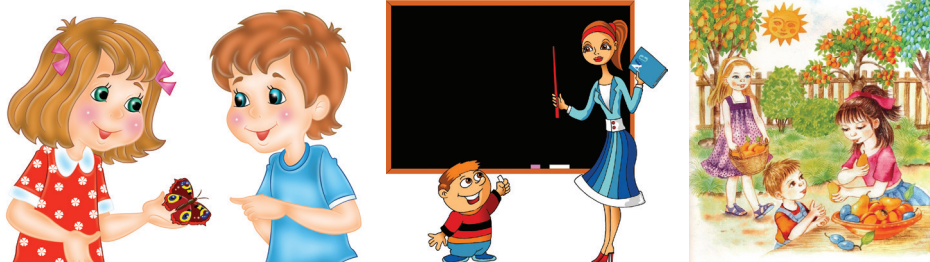
6. Ordonează alfabetic cuvintele care denumesc:

- zilele săptămânii;
- lunile anotimpului iarna;
- numerele de la unu la zece.

Lecția 4

Comunicarea orală și scrisă

1. Observă ce fac personajele din imagini.

2. Formați patru echipe, câte o echipă în fiecare colț al clasei.

Alegeți câte un curier pentru fiecare echipă, care va sta în spatele echipei din colțul opus. Curierul trebuie să transmită colegilor săi de echipă mesajul scris pe un bilet. La semnal, toți curierii încep să transmită propriul mesaj, în același timp. Câștigă echipa care poate citi expresiv prima mesajul primit.

*Eu am fost la mare. Visez și acum valurile
mării, care se spărgeau la mal, înspumate.*

3. Citește. Judecă și răspunde.

- A fost o comunicare ușoară sau grea? De ce?
- Ce a ajutat la realizarea comunicării?
- Ce a împiedicat comunicarea?
- Ce ar fi putut ușura comunicarea? Argumentează.

4. a) Exersăm oral

- Povestește-i colegului de bancă o întâmplare trăită în vacanța de vară.
- Comunică colegilor ce ai aflat de la colegul de bancă. Concretizează ce lucruri noi ai aflat despre colegul tău.

b) Exersăm în scris

- Alcătuieste câte o propoziție despre școală, vacanță, soare.
- Scrie câte 2-3 propoziții în care să descrii:
 - a) jucăria preferată;
 - b) animalul drag;
 - c) anotimpul preferat.

Pentru a transmite și a obține diferite informații, precum și pentru a ne exprima sentimentele **folosim cuvintele.**

Cînd comunicăm este bine:

- • să vorbim pe rînd;
- • să îl ascultăm pe cel care vorbește;
- • să nu ne abatem de la subiect.

5. Eu pot

Selectează și scrie numai acele propoziții care arată cum procedăm atunci cînd comunicăm?

- Vorbim pe un ton liniștit.
- Înterupem vorbitorul atunci cînd vrem să comunicăm ceva.
- Ascultăm cu atenție mesajul transmis de vorbitor
- Nu privim către vorbitor sau ascultător
- Vorbim foarte tare pentru a fi auziți.

6. Completează comunicările folosind unul din următorii termeni: telefon, radio, televizor.

- a) Crainicul ne anunță la rezultatul meciului de handbal Ucraina — Moldova.
- b) Prezentatoarea anunță ce emisiuni putem viziona astăzi la
- c) Ștefan I-a informat pe Alin la despre data concursului.

Lecția 5 Dialogul. Reguli de vorbire

1. Citește și imaginează-ți.

Comoara

Bunicul i-a adus lui Marinel un pachet.

— Ce se află acolo, bunicule?

— Un dar pentru tine, nepoate.

Marinel a desfăcut repede pachetul. A găsit în el mai multe cărți. Băiatul nu a fost prea încântat. Apoi zări un bilețel în care scria: *Cercetează cărțile, nepoate! Vei găsi o comoară.*

Marinel răsfoi filele. Dar comoara nu era nicăieri.

— Să încerc să citesc, poate aflu ceva!

Băiatul a citit toate cărțile. Atunci a înțeles tâlcul cuvintelor bunicului.

(text adaptat)

comoară — mare bogăție

tâlc — înțeles

încântat — plin de bucurie

cercetează — caută

2. Judecă și răspunde.

- Cine sînt eroii povestirii?
- Ce i-a adus bunicul nepotului?
- Despre ce fel de comoară este vorba?

3. a) • Citește dialogul dintre bunel și nepot.

- Continuă dialogul dintre bunel și nepot.

b) Cum îți imaginezi că pot începe dialogurile de mai jos?

- —
— Pe mine mă cheamă Ștefan.
- —
— Aș dori să cumpăr cartea «Amintiri din copilărie».
- —
— Da, Maria! Te aștept la ora paisprezece.

4. Citește cu atenție dialogul.

Dana se întâlnește cu Andrei în parc.

— Hai să ne dăm la leagăn! zice Dana.

— Bună Dana! Eu aș vrea să mă joc cu mingea!

— Nu contează. Hai mai repede! răspunde fata.

(Găsiți greșelile făcute de unul dintre vorbitori. Explicați, cum era bine să se adreseze.)

Dialogul este convorbirea dintre două sau mai multe persoane. La începutul fiecărui dialog se pune linie de dialog (–).

5. Eu pot

Formează cuvinte noi din cuvântul dat și scrie caligrafic pe caiet.

MARINEL-.....

6. Improvizează o discuție telefonică (3 replici) cu mama ori cu tata, folosind formulele de adresare: mămică dragă, tăticule...

Mierea cuvintelor: Cartea este o comoară de învățături.

Lecția 6

Linia de dialog

1. Citește.

În prima săptămână a lunii septembrie școlarii povestesc unul altuia cum și-au petrecut vacanța. A fost o vară cu întâmplări curioase.

— Doina, tu unde ai fost în vacanță? Întreabă Florin.

— Eu m-am odihnit la mare. Îmi place să înot și să fac figuri din nisip. Îmi imaginez și acum valurile mării peste care săream cu Marian.

— Dar tu, Adrian?

— Familiei mele și mie ne place să pescuim. Pescuim în multe locuri preferate de noi. Călătoria noastră este neobișnuită și plină de curiozități.

— Eu cu părinții am fost la munte, la bunici, spune Alina. Aerul de munte este foarte folositor pentru sănătate.

După vacanță copiii au venit bronzăți și energici.
Știți și voi rețeta sănătății?

2. Judecă și răspunde.

- Când are loc discuția dintre copii?
- Despre ce vorbesc copiii?
- Unde a fost Doina în vacanță?
- Ce îi place lui Florin?
- Cine din copii s-a odihnit la munte?
- Cum sînt copiii după vacanță?

3. Alege varianta corectă.

- *Discuția are loc:*
 - A. la bunici;
 - B. la mare;
 - C. la școală.
- *La discuție participă:*
 - A. Doina, Florin, Alina, Adrian, bunicii Alinei;
 - B. Doina, Florin, Adrian, Alina;
 - C. Doina, Florin, Alina, Marian;

În scris, începutul vorbirii fiecărei persoane se marchează prin **alineat** și **linie de dialog**.

4. Transcrie:

- a) dialogul dintre Doina și Florin;
- b) răspunsul Doinei;
- c) cuvintele Alinei.

5. Realizați un scurt dialog cu colegul pentru a afla cum și-a petrecut vacanța de vară.

6. Scrie un text din 3-4 propoziții, în care să descrii cea mai frumoasă întâmplare petrecută în vacanța de vară.

Lecția 7 AM ÎNSUȘIT

1. Observă imaginea. Scrie răspunsul dat de ascultător.

- Unde ai fost în vacanță?
- ...
- Ce impresii ai despre cele întâmplate în timpul odihnei?
- ...

2. Numește literele corespunzătoare regulilor de comunicare corecte:

- a) Vorbește pe un ton liniștit.
- b) Folosește intonația potrivită.
- c) Ascultă cu atenție mesajul vorbitorului.
- d) Întrerupe vorbitorul atunci când vrei să-i comunici ceva.
- e) Nu privi către vorbitor sau ascultător.
- f) Alcătuește mesaje corecte și nu foarte lungi.
- g) Vorbește foarte tare pentru a te face auzit.

3. Prin tragere la sorti, alegeți pentru alcătuirea dialogului una din situațiile:

- La magazin;
- La doctor;
- La librărie.

- Realizați dialoguri potrivite. Prezentați-le în fața clasei.

4. Completează pe caiet:

a) întrebarea potrivită pentru răspunsul:

«Noul an școlar începe toamna.»

b) răspunsul potrivit pentru întrebarea:

«Unde pleacă toamna păsările călătoare?»

5. Găsește silaba pierdută. Aranjează cuvintele în ordine alfabetică.

șoa-re-...

școa-...

toa-...

pri-e-...

în-...-țată

ma-nu-...

6. Scrie o formulă de salut pentru:

- a) întâlnirea cu un coleg;
- b) întâlnirea cu bunica ta;
- c) despărțirea de un prieten;
- d) întâlnirea cu un vecin.

- În ce situații vei folosi corect formulele «Bună ziua», «Noroc», «Pe curînd», «La revedere», «Salut».

7. Continuă dialogul de mai jos cu 2-4 replici:

Florin merge la biblioteca școlii. El citește multe cărți.

- Bună ziua, stimată bibliotecară!
- Bună ziua, Florin!
- Am venit
- Ți-au plăcut?

Lecția 8 CE CUNOSC?

1. Citește textul.

Cuvinte vrăjite

Totul s-a petrecut într-o clasă, într-o seară de toamnă, după plecarea elevilor. Era ordine în sală: tabla ștearsă, băncile aliniate și curate.

Doar un creionaș, căzut într-un colț, încerca să se ascundă din calea măturii, să nu fie dat la gunoi. Din sertar se auzi un glas subțire și sugrumat:

— Salvați-mă! Mă înăbuș aici!

— Cine ești tu? rosti uimit creionul.

— Sînt caietul unui copil uituc. Învățătoarea m-a pus aici, dar simt că mă sufoc.

2. Activitate independentă.

- Alege, din text, opt cuvinte pe care să le ordonezi alfabetic, după litera inițială.
- Unește ce se potrivește: tablă, creion, copil, cărți, bănci, subțire, noi, uituc, curată, vechi.
- Găsește în text, cuvinte care au înțeles opus celor date: **murdare, gros, venire.**
- Găsește și scrie corect pe silabe cuvîntul **creion.**

- e) Scrie cuvintele care denumesc elementele ilustrate, alege care cuvînt este de prisos. Aranjează cuvintele în ordine alfabetică.

BLOCUL 2

SUNETELE ȘI LITERELE. TOAMNA

Lecția 9

1. Citește.

Toate la timpul lor

În septembrie zilele scad mereu și pe la sfârșitul lunii se fac deopotrivă cu noaptea.

Florile de pe câmp încep să moară, căci de multe ori noaptea cade brumă și numai câteva mai îndrăznesc să înflorească tocmai acum.

Nu mai vezi fluturi deoarece au pierit florile. Nici albinele n-au de unde să mai adune miere. Gîndacii s-au ascuns în pămînt.

Frunzele copacilor își schimbă fața lor cea verde. Unele se fac roșii și cele mai multe galbene, iar cînd bate vîntul, ele se scutură și cad jos.

Prin grădini oamenii își adună legumele, ca să le păstreze pentru iarnă. Cît de darnică e toamna! Acum se culeg merele, perele, piersicile și nucile.

Pe la începutul lunii, păsările se gătesc de plecare. Odată cu ele pierе și cîntecul prin păduri și pe cîmpie.

George Coșbuc

deopotrivă — în mod egal, la fel
a se găti — a se pregăti

2. Judecă și răspunde.

- În ce lună sosește anotimpul toamna?
- Când se pregătesc păsările de plecare spre țările calde?
- Care sînt semnele toamnei?
- Ce fructe se culeg toamna?
- De ce își adună oamenii legumele?

Citim mai mult

Știi că satul unde s-a născut George Coșbuc îi poartă astăzi numele? S-ar putea să-ți placă și poeziile: «La oglindă», «Rea de plată», «Ștrenzarul văilor».

3. Ordonează alfabetic cuvintele.

septembrie

zile

frunze

legume

grădini

albine

4. Eu pot

- Scrie o propoziție în care toate cuvintele să înceapă cu aceeași literă.

5. Selectează din text.

- Un cuvînt care să înceapă cu litera «c»;
- Un cuvînt ce se sfîrșește cu litera «t»;
- Un cuvînt alcătuit din 6 litere.

- **Sunetul** se rostește, se aude.
- **Sunetul** este cea mai mică parte a rostirii.
- **Litera** se vede, se citește, se scrie.
- **Litera** este semnul grafic al sunetului.

6. Din șirul de silabe formați cuvinte.

al	fruc	gu	nă
te	le	bi	me

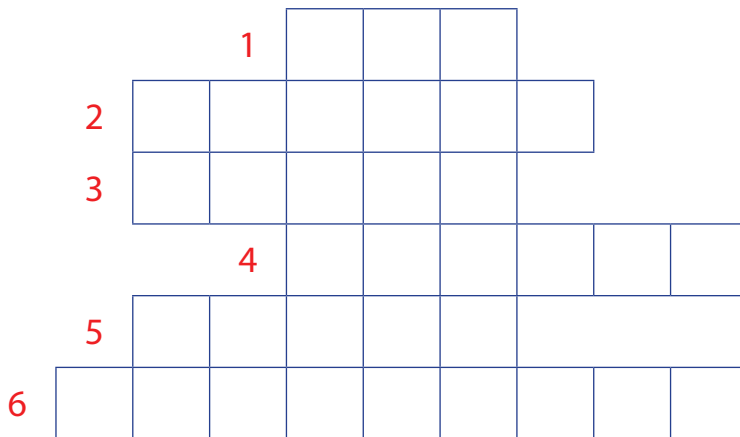

7. Găsește litera pierdută. Ce face ursul în ajun de iarnă?

Mar_inic_, p_i de u_s
Cu b_t_l de mi_re u_s,
Ap_eca_c_să a_u_e
F_gi_izm_ur_ș_m_r_!

8. Rezolvînd careul, vei obține pe verticală denumirea anotimpului care urmează după vacanța mare.

1. Instrument de scris.
2. Clădire în care învață elevii.
3. Sală pentru lecții.
4. Carte din care înveți la școală.
5. Obiect în care păstrezi instrumentele de scris.
6. Te învață, te îndrumază.

9. Scrie, pe caiet, zece cuvinte diferite care să înceapă cu ultima literă a cuvîntului anterior.

Exemplu: elev - vioara - abecedar - rapid.

Lecția 10

Vocalele și consoanele

1. Citește.

Ce te legeni ...

— Ce te legeni, codrule,
Fără ploaie, fără vînt,
Cu crengile la pămînt?
— De ce nu m-ași legăna,
— Dacă trece vremea mea!
Ziua scade, noaptea crește
Și frunzișul mi-l rărește.
Bate vîntul frunza-n dungă –
Cîntăreții mi-i alungă;
Bate vîntul dintr-o parte –
Iarna-i ici, vara-i departe.
Și de ce să nu mă plec,
Dacă păsările trec!
Peste vîrf de rămurele
Trec în stoluri rîndunele,
Ducînd gîndurile mele
Și norocul meu cu ele.
Și se duc pe rînd, pe rînd,
Zarea lumii-ntunecînd.
Și se duc ca clipele,
Scuturînd aripele,
Și mă lasă pustiit,
Vestejit și amorțit
Și cu doru-mi singurel,
De mă-ngîm numai cu el!

Mihai Eminescu

a evoca — a reaminti
inspirație — entuziasm creator
a crea — a inventa
pustiit — părăsit, gol

2. Citim mai mult

Poetul Mihai Eminescu a scris poezii inspirându-se din istoria și folclorul moldovenesc, evocând natura și copilăria. A iubit și a cântat frumusețea naturii în poezii.

3. Judecă și răspunde.

- Cine se adresează cordului?
- De ce se leagănă codrul?
- Cum este codrul când îi răspunde poetului?
- De cine este părăsit codrul?

- Sunetele **a, ă, e, i, î, o, u**, se numesc **vocale**. Ele se pronunță fără ajutorul altui sunet.
- Sunetele **b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, ș, t, ț, v, x, z** se numesc **consoane**. Ele se pronunță cu ajutorul unei vocale.

4. Găsește în poezia *Ce te legeni...*, după Mihai Eminescu, câte un cuvânt care conține:

- patru vocale;
- cinci vocale;
- o vocală și două consoane;
- două vocale și o consoană;
- o vocală și o consoană;

5. Scrieți cinci cuvinte care să înceapă cu o vocală și cinci care să se termine cu o vocală. Cu unul din ele alcătuiți un enunț.

6. Scrie pe caiet felul sunetelor din cuvintele de mai jos după model:

Exemplu: sac — **cvc**

7. Subliniază vocalele în cuvintele din versurile următoare:

Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul,
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

8. Memorizează poezia.

Lecția 11

Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe

1. Citește.

Culorile bobîțelor de poamă

Lăstarii viței-de-vie au apărut demult, demult. Bătrînii spun că ei au apărut din puterea soarelui și a pămîntului.

Primele ciorchine erau încărcate cu bobîțe. Ele creșteau văzînd cu ochii. Într-o singură zi din zori și pînă în amurg lăstarii înmugureau, strugurii înfloreau, bobîțele se umpleau cu must și se coceau.

Strugurii care se coceau la răsăritul soarelui căpătau culoarea purpurie a răsăritului. Acei care se coceau în amiaza zilei căpătau culoarea aurie a soarelui. Bobițele care se coceau la chindii și în amurg căpătau culoarea albăstrie-întunecată a înserării.

Astfel strugurii de poamă au căpătat culorile soarelui și ale cerului din zilele senine și calde de vară.

(folclor)

lăstar — ramură tânără care crește din rădăcina sau tulpina unei plante
ciorchine — strugure
purpurie — roșie-închisă
amurg — înserare

2. Pronunță clar următoarele cuvinte. Ce observi?

Vie, bobite, lăstari, poamă

- Partea cuvîntului rostită printr-o singură deschidere a gurii se numește **silabă**.
- O silabă trebuie să conțină o vocală.
Silaba poate fi alcătuită din:
 - o vocală: **a-er**;
 - mai multe sunete alăturate din același cuvînt:
școa-lă.

3. Dați exemple de cîte 3 cuvinte formate

- dintr-o silabă;
- din două silabe;
- din trei silabe.

4. Ordonează silabele și descoperă cuvintele.

ță, mai, mu

fă, gi, ra

o, le, pard

5. Scrieți cuvinte care se termină cu silaba (șă, vă) și alcătuiți propoziții cu unul din ele.

6. Eu pot

- Găsește în text trei cuvinte ce nu se despart în silabe.

7. Modifică forma cuvintelor astfel, încât să conțină fiecare din ele câte trei silabe.

Lup, ied, porc, urs

8. Determină numărul de silabe, litere, vocale și consoane în cuvintele.

bobițe, lăstari, coceau

9. Formează cuvinte noi, înlocuind primele litere cu altele.

Exemplu: carte — parte

vară lună mare muncă

Lecția 12

Accentul. Trecerea cuvintelor dintr-un rînd în altul

1. Citește poezia.

Sfirșit de toamnă

Oaspeții caselor noastre, cocostîrci și rîndunele,
Părăsit-au a lor cuiburi și-au fugit de zile grele;
Cîndurile de cocoare, înșirîndu-se-n lung zbor,
Pribegit-au urmărite de al nostru jalnic dor.

Ziua scade, iarna vine, vine pe crivăț călare!
Vîntul șuieră prin hornuri răspîndind înfiorare.
Boii rag, caii rîncează, cîinii latră la un loc,
Omul, trist, cade pe gînduri și s-apropie de foc.

Vasile Alecsandri

a părăsi — a pleca
horn — hogaag
a pribegi — a rătăci
fiori — frică

3. Citim mai mult

Vasile Alecsandri a scris poezii despre natură, vitejia poporului moldovenesc. El este regele poeziei care ne bucură inimile dornice de frumos.

3. Judecă și răspunde.

- Ce anotimp descrie poetul?
- Cine au părăsit cuiburile și fug?
- Ce se întîmplă cu ziua și noaptea?
- Cum se comportă animalele?
- Ce face omul?

4. Exersează.

Citește poezia cu ton liniștit, în șoaptă.

Citește versurile unde poetul vorbește.

Desparte în silabe cuvintele ilustrate mai jos.

5. Citește. Ce înseamnă cuvântul «mîna» în propozițiile de mai jos?

Ion **mîna** oile la păscut.

Ce ai în **mîna** stîngă?

- Copiați propozițiile și puneți accentul în aceste cuvinte. Explicați sensul lor.

O silabă din cuvînt totdeauna se rostește mai apăsat. Aceasta e **silaba accentuată**.

6. Citește corect cuvintele. Găsește silaba accentuată.

Autobuz, bolnav, grădiniță, adresă, zugrav, catalog, geograf, acolo, tractor.

- **Nu izolăm silabe** alcătuite dintr-o literă, nici la sfîrșitul rîndului, nici la început de rînd.
- Nu se lasă și nu se trece în alt rînd o singură consoană.

7. Desparte în silabe cuvintele subliniate în poezia *Sfîrșit de toamnă* de V. Alecsandri.

8. Memorizează poezia.

Lecția 13-14

Scrierea cuvintelor cu *ea* și *ia*

1. Citește.

Băiatul a plecat spre pădure. Iarba strălucea de rouă. Poiana din mijlocul pădurii se trezise la **viață**. Păsărelele **ciripeau**. Fiarele sălbatice își căutau hrană. Razele soarelui abia **pătrundeau** printre ramuri cu lumina lor galbenă.

2. Citește cuvintele evidențiate. Ce observi?

Prin ce se aseamănă, prin ce se deosebesc. Împărțiți cuvintele în silabe. Subliniați grupurile de litere (*ea*, *ia*).

- **ea** se scrie după o consoană în afară de *b, f, m, p, v*.
- **ia** se scrie la început de cuvânt ori început de silabă și după consoanele *b, f, m, p, v*.

3. JOC. Eu spun multe, tu spui — una.

pădurele — _____	pietre — _____	stele — _____
băieți — _____	nuiete — _____	lalele — _____
vieți — _____	poieni — _____	perdele — _____

4. Copie din text cuvintele ce conțin grupurile de litere (*ea* și *ia*).

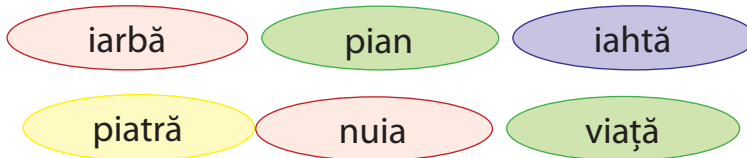

5. Completați spațiile cu grupurile de vocale *ea* și *ia*.

feme _ ; Ma _ ;
gîfî _ ; _ ră ;
n _ gră ; pierd _ ;
vu _ ; s _ ră .

- Alcătuiți cîte o propoziție cu două cuvinte din cele formate.

6. Alcătuieste propoziții folosind cuvintele cu *ia* care se propun.

7. Eu pot

Selectează din alineatul doi al textului, *Culorile bobîțelor de poamă*, cuvintele care conțin grupul de litere *ea*.

Lecția 15

Grupurile de litere *ie* și *e*

Se scrie:

ie (se pronunță *ie*)

- la începutul unor cuvinte: iepure, ieri, ied;
- la început de silabe care urmează după o vocală: caiet;
- după unele consoane (b, p, m, v, f): miel, vierme, piesă.

e (se pronunță *ie*)

- eu, el, ea, ele, ei, este, e, eram, erai;
- aer, aerisire, aeroport, aeroplan;
- poet, poezie, poem.

ee (se pronunță *eie*) — idee, alee, licee, creez.

1. Selectează formele corecte:

iepure — epure

poiet — poet

ieșire — eșire

aer — aier

miez — mez

caiet — caet

egal — iegal

ieste — este

ecran — iecran

2. Alcătuiți propoziții folosind cuvintele de mai jos și subliniați grupul de litere «ie»:

iepure, băieți, eram, este, el, ele.

3. Eu spun una, tu spui multe!

Model: amiază — amiezi

viață –	fiară –	buruiiană –
piață –	biata –	poiană –
iarnă –	cui –	nai –

4. Scrie enunțurile, corectînd greșelile.

Pe criangă flueră o merlă.

Epurii aceia au eșit în poiană.

5. Completează cuvintele cu *ie* sau *e*.

a) _lena _ste o _levă stăruitoare;

b) __purile este un animal _rbivor;

c) _l a citit povestea *Capra cu trei _zi* de I. Creangă;

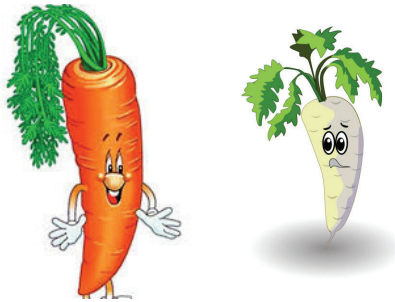
d) _ri am fost la muzeu.

Lecția 16

Vocalele oa, ua, uă

1. Citește.

Morcovul și pătrunjelul

Cică pe vremuri Morcovul și Pătrunjelul trăiau în bună înțelegere pe pământ. Însă într-o bună zi s-au certat de la te miri ce și s-au luat la hartă. Morcovul era mai voinic și mai rumen la față, iar Pătrunjelul — mai zvelt și mai vînjos. Și-au pus ei de gînd să-și încerce puterile și nici una, nici două — hai la trîntă, că-i mai sfîntă.

Cînd s-au trezit, și-au dat seama că se află sub pământ. De ieșit nu mai puteau ieși, așa că a trebuit să se împace cu soarta. Și-au strîns mîinele și au jurat prietenie pe veci. De atunci Morcovul și Pătrunjelul trăiesc în bună înțelegere pe răzoarele din grădini, iar primăvara își scot afară pletele verzi și le dau de știre oamenilor cum că sînt la îndemîna lor și că le pot fi oricînd de folos.

Constantin Dragomir

zvelt — subțire în talie
vînjos — puternic, musculos
razor — cărare între doua ogoare
hartă — ceartă

2. Judecă și răspunde.

De ce s-au certat Morcovul și Pătrunjelul?

- Cum au horărit să-și încerce puterile?
- Unde s-au trezit ei?
- Cum se împacă Morcovul și Pătrunjelul acum?
- Ce folos aduc oamenilor?

3. Găsește în text cuvinte care conțin grupul de litere *oa* și desparte-le în silabe.

4. JOU. Eu spun multe, tu spui una.

ploi — flori — scrisori —
coli — culori — oi —

5. Scrie în spațiile libere *ua* sau *oa*.

c_se	stea_	nea_	pl_ie
vi_ra	pălări_ra	m_ră	ro_

6. Formează cuvinte noi de la cuvîntul *nouă* înlocuind consoana cu altele. Alcătuieste cu ele propoziții.

7. Campionii. Scrie un text din 3-4 enunțuri în care să folosești cuvintele :

soare, dumbrăvioară, floare, mirositoare, Ioana.

8. Completează după model:

Un	niște	toți(toate)
<i>milion</i>	<i>milioane</i>	<i>milioanele</i>
om		
avion		
balon		
motor		

Lecția 17

Scrierea cuvintelor cu majusculă

1. Citește.

Într-o zi de toamnă cei patru copii, **Olguța, Grigoraș, Mihai și Irina** au plecat în pădure după ciupercuțe. Pădurea se afla nu departe de satul **Gura-Galbenă**. Cu ei era și cățelușul **Grivei**. Deodată **Grivei** zări în covorașul de frunze o veveriță mică. A început să latre. Copiii s-au apropiat încet, au luat veverița și au urcat-o în copac.

Bucuroși, și-au cătat de drum...

2. Judecă și răspunde.

- Când are loc evenimentul?
- Cine au plecat în pădure?
- Ce a găsit Grivei?
- Cum au procedat copiii?

3. Observează când se folosește litera mare? Asociază corespunzător.

1. Sîntem la școală.	a) la începutul propoziției
2. Elena, Azor, Ucraina, Europa.	b) la începutul titlului
3. Citesc poezia Toamna.	c) la scrierea numelui

4. Selectează, din text cuvintele scrise cu majusculă. Grupează-le, respectînd explicația dată.

- început de propoziție ...
- nume ...

Orice propoziție începe cu literă mare (majusculă). Numele de persoane, denumirile de sate, orașe, râuri, munți, început de titlu întotdeauna se scriu cu literă mare.

5. Gupează în două coloane cuvintele: Nipru, Odesa, Prut, Kiev, Ismail, Chișinău, Nistru, Reni.

Orașe	Râuri
-------	-------

- Alcătuiți cîte o propoziție folosind cît mai multe cuvinte care se scriu cu literă mare.
- Scrie numele și prenumele la trei colegi de clasă.

6. Campionii.

- Formați cuvinte din următoarele silabe:

ri, Ma, nel

gu, ța, Ol

rel, Pă, să

- Alcătuiți propoziții cu aceste cuvinte.

7. Scrie 4-5 cuvinte — nume de animale.

- Alcătuieste cîte o propoziție cu aceste cuvinte.

8. Scrie în limba ucraineană 5 nume de persoane și 5 denumiri de orașe din Ucraina.

Lecția 18-19

Grupurile de litere *ce, ci, ge, gi*

1. Citește.

Toamna la bunici

În casa bunicii, toamna vine cu aromă de mere și gutui. Gigel și Gina adoră zilele însorite de octombrie. În fiecare an participă la culesul merelor și al prăsadelor.

Intră grăbiți în bucătărie. Motanul Geruță toarce lîngă

un ghem. Bunica tocmai taie din plăcinta cu mere.

— Cum de ați ghicit? Chiar acum mă pregăteam să vă chem.

— A deschis fereastra și Gina a simțit imediat mirosul plăcintei.

— Ce faceți cu merele acestea?

— Cîteva rămîn aici, pe fereastră. Pe celelalte le duce Gigel în sufragerie.

Bunicul sparge nuci. Are chipul luminat de fericire. Își ia nepoții pe genunchi.

— Vezi ce harnici sînt dragii noștri nepoți?

— Au cu cine seamăna, răspunde zîbind bunica.

(text adaptat)

aroma — miros

ghiveci — vază pentru flori

sufragerie — cameră în care se servește masa

chip — față

2. Judecă și răspunde.

- Unde și când se petrece acțiunea?
- Care sînt personajele acțiunii?
- La ce activitate participă Gina și Gigel în fiecare an?
- Ce a pregătit bunica?
- De ce sînt fericiți bunicii?

3. Ordonezi enunțurile potrivit cu desfășurarea acțiunii povestite în text.

Bunica a pregătit plăcintă cu mere.

Gigel și Gina participă la culesul merelor și a prăsadelor.

Bunicii sînt mîndri de nepoții lor.

4. Transcrie din text cuvintele care conțin grupurile de litere ce, ci, ge, gi. Desparte-le în silabe și scriele pe caiet.

Scrie și tu două cuvinte pentru fiecare grup de litere.

5. Completează cuvîntul cu grupul de litere potrivit:

....rafazmensterneală ru....nă fri....der cule.... .

6. Eu pot

Taie cuvintele scrise greșit.

geamantan/giamantan, geantă /giantă, giană /geană, mărgia/mărgea

7. Transformă cuvintele după exemplul dat.

Exemplu: aleg - alege, alege

merg, culeg, înțeleg, ating.

8. Ordonează cuvintele în propoziție:

a) coace, dulci, Cecilia, cozonaci.

b) vindecă, cald, răceala, ceaiul.

c) culege, fragi, Gina, delicioși.

d) lungi, Georgeta, gene, are.

Lecția 20-21

Grupurile de litere *che, chi, ghe, ghi*

1. Citește.

Privighetoarea

Trăia odată, în China, un împărat nespus de bogat. Avea cel mai frumos palat din lume, construit în întregime din porțelan.

Totuși, vizitatorii admirau cel mai mult cântecul unei privighetori.

Într-o zi, împăratul primi o carte cu laude meșteșugite închinată ei.

— Unde este această privighetoare? Vreau să o aud și eu, zise el. Curtenii au căutat privighetoarea. Aceasta acceptă invitația de a merge la împărat. Palatul acestuia era împodobit cu ghirlande. Privighetoarea se așeză pe stinghia de aur de lângă tronul împăratului și începu să cânte. Lacrimi de încântare curgeau pe chipul tuturor.

— Niciodată nu am auzit ceva mai frumos, spuse împăratul.

— Mulțumesc. Voi veni cu drag în fiecare seară, adăugă privighetoarea.

după Hans Christian Andersen

meșteșugite — scrise cu talent

închinată — dedicate

stinghie — bară

2. Judecă și răspunde.

- Cum era palatul împăratului?
- Pentru ce era vestit acest palat?

- De unde a aflat împăratul despre privighetoare?
- Ai prefera să ascuți o privighetoare acasă la tine sau în mediul ei de viață? De ce?
- Ce crezi că s-a întâmplat în continuare? Imagineazăți.

3. Alege varianta corectă.

- acțiunea se petrece:
 - a) demult;
 - b) în zilele noastre;
- acțiunea are loc:
 - a) în pădure;
 - b) în China, la palatul împăratului
- personajele acțiunii sînt:
 - a) privighetoarea, curtenii, împăratul;
 - b) împăratul, privighetoarea

4. Transcrie, din text, cuvintele care cuprind grupurile de litere:

che chi ghe ghi

Înainte vocalei **a** se scrie **che, ghe**: cheamă, ocean, gheară, lighean.

Excepție: chiar, chiabur, maghiar.

Înainte vocalei **o** se scrie **chi, ghi**: chioșcar, șchiop, ghiont.

Excepție: Gheorghe, Gheorghiuță, Gheorghiu.

5. Alege formele corecte:

chiamă	cheamă	ghetuțe	ghietuțe
ghiemuit	ghemuit	ghiață	gheață
chiei	chei	unghe	unghie

6. Aranjează cuvintele în ordine pentru a forma propoziții:

- a) ghicește, Paraschiva, mea, ghicitoarea.
- b) ghiozdanele, Costache, au, Anghelina, și, deschise.

7. Alcătuiți o compunere, în care să folosiți cuvintele de mai jos. Găsiți un titlu potrivit.

Chiriac, ochelari, chibrit, chițăie, pereche, așchiuță, Chiriță.

8. Alcătuieste cuvinte cu silabele date în paranteze și completează propozițiile cu cuvintele potrivite:

Motanul are ... ascuțite.	(tu, ghe, țe)
Bunica are multe ... colorate.	(ve, ză, ghea)
Grănicerul ... la hotare.	(re, ghea)
Gherasim are ... murdare.	(mu, ghe, șoa, re)

Lecția 22

Grupurile de sunete cs, gz redat prin litera x

1. Citește.

ieri am plecat în excursie. Autocarul a pornit, exact, la ora opt. Eram veseli toți fără excepție!

Alexe, fratele meu, nu a putut veni pentru că urma să susțină un examen la matematică și trebuia să rezolve multe exerciții.

Pe drum ghidul ne-a dat explicații interesante și a folosit multe expresii noi, vorbind despre frumusețea de excepție a peisajului ținutului natal.

2. Selectează din text cuvintele ce conțin sunetele *cs*, *gz* scrise cu litera *x* în două coloane.

3. Pronunță clar cuvintele selectate și împarte-le în silabe.

4. Alege 3 cuvinte și alcătuește propoziții cu ele.

5. a) Completează textul cu cuvinte de pe fișe.

Sîntem în ... la mineri. Aici ... cărbune. Coborîm în mină. Totul este... de interesant. Se simte lipsa de Se vede că am atins adîncimea

oxigen

excursie

maximă

extrem

se extrage

b) Scrie două cuvinte în care *x* — să redea sunetele *cs*, și două cuvinte — cu *gz*.

Se scrie **x** și se pronunță **cs** în cuvintele — *excursie*, *excelent*, *expediție*, cînd urmează consoană sau **gz** în cuvintele — *examen*, *exact*, *exemplu* cînd urmează vocală.

Excepție fac unele cuvinte, Vasile Alecsandri ș.a.

6. Aranjează în ordine alfabetică.

(*Alexandrina*, *Alecsandri*, *Xenia*, *Ruxanda*, *Oxana*, *Alexei*, *Maxim*)

7. Completează următoarele cuvinte cu silabe ce conțin sunetele *cs*, *gz*.

Alcătuește propoziții cu aceste cuvinte.

ta –

— nia

– lofon

— poziție

Lecția 23 AM ÎNSUȘIT

1. Transcrie textul folosind cuvinte în locul imaginilor.

se strecoară printre . În curînd va începe să plouă.

aleargă grăbite spre

. Dinspre

îl acompaniază

o . Cri cîntă la . Ce fericite sînt! Oare curînd va veni

?

2. Cînd se folosește litera mare? Asociază corespunzător.

1. Citesc textul «Privighetoarea». a) la începutul propoziției;
2. Plecăm în excursie. b) la începutul titlului;
3. Ucraina, Odesa, Carpați, Olguța. c) la scrierea numelui textului.

3. Ce cuvinte poți forma din silabe notate pe fiecare etichetă?

te-ne-su

ni-cul-bu

ri-le-ță

tă-che-ra

tă-pe-trom

ve-ță-ve-ri

- Alcătuieste două propoziții cu un cuvînt.

4. Scrie numele a cinci colegi din clasă. Așază-le în ordine alfabetică.

5. Desparte în silabe cuvintele din prima propoziție de la exercițiul 1.

6. Alcătuieste cîte două cuvinte care conțin grupurile de litere *ce*, *ci* și *ge*, *gi*. Alcătuieste cîte o propoziție cu fiecare cuvînt găsit.

Lecția 24 CE CUNOSC?

1. Citește textul.

Frunza

O adiere ușoară desprinde două frunze de pe creanga copacului bătrîn. Cad încet la pămînt. Parcă dansează plutind în aer. Sînt deosebit de frumoase. Știu că strălucesc. Au culoarea soarelui.

2. Selectează din text și împarte în silabe cuvintele ce conțin grupurile de vocale *oa*, *uă*, *ea*.

3. Completează cuvintele cu grupurile de vocale *ua*, *oa*.

cafea____	andrea____	basma____
perdea____	nua____	podea____
nea____	cafenea____	canapea____

4. Scrie cuvintele care denumesc animalele ilustrate și desparte în silabe.

5. Completează cuvintele cu vocalele care lipsesc.

L_p	v_lp_	v_v_r_t_
_rs	t_gr_	c_pr__r_

6. Transcrie, din fragmentul *Frunza*, trei cuvinte care încep cu vocale diferite și trei cuvinte cu consoane.

7. Scrie un text de 3-5 propoziții, în care să prezinți drumul tău spre școală într-o dimineață de toamnă.

8. Traduce propoziția din limba ucraineană în limba moldovenească și împarte cuvintele în silabe.

Шевченко — великий кобзар України.

BLOCUL 3

TEXTUL. FAMILIA

Lecția 25

Ce este textul?

Legătura propozițiilor în text

1. Citește și compară.

Familia mea

a) Așa să vă spun cîte ceva despre familia mea.

Acesta care zîmbește în fotografie sînt eu. Mă cheamă Toader. Mama îmi spune Toderică, iar sora mea, Tudorel. Bunica mă dezmeardă Tudoraș, iar bunelul –Tudoruț. Tata îmi spune băiatul tatii.

Noi locuim într-o casă mare. Toți alcătuim o familie.

Eu am două bunici, mama mamei, care stă cu noi, și mama tatei, care stă la țară.

Tata este cel mai harnic om din lume. Se scoală cu noaptea în cap și pleacă la lucru.

Îmi place cînd sîntem împreună.

Tudor Arghezi

b) Bunicul și bunica au lumea lor. Mama e un soare și e grozav să ai un soare în casă, pe care să-l strîngi în brațe cînd te

culci. Cînd intră tata în cameră, descoperă întotdeauna cărțile de povești sub cele de matematică.

2. Judecă și răspunde.

- Despre ce povestește Toader?
- Ce este familia?
- Cum îl dezmeardă fiecare membru pe Toader?
- Ce ai înțeles din fragmentul al doilea (b)?
- Prin ce se deosebesc?

Textul este o comunicare scrisă sau orală, un șir de propoziții legate între ele după înțeles.

3. Ordonează propozițiile din text oral.

Bunica mă dezmeardă Tudoraș, iar bunelul — Tudoruț. Așa să vă spun cîte ceva despre familia mea. Acesta care zîmbește în fotografie sînt eu. Toți alcătuim o familie.

4. a) Ordonăți propozițiile în text, scrieți-le pe caiet.

Ochii blînzi ai învățătorului o privire muștrător. Adriana a intrat tîrziu în clasă, fără să-și ceară scuze. Ora de limba moldovenească începuse de zece minute.

b) Imaginați-vă și alcătuiți un dialog oral cu Toader (3-4 replici).

5. Ordonăți propozițiile în text, scrieți-le pe caiet. Controlați-vă unul pe altul. Faceți schimb de caiete.

În întîmpinare le-a ieșit un urs. Unul s-a urcat pe copac, celălalt s-a prefăcut mort. Mergeau prin pădure doi prieteni. A crezut că e mort și l-a lăsat în pace. Ursul s-a apropiat de cel culcat și l-a mirosit la față.

6. Alcătuieste un text din 3-4 propoziții despre familia ta.

Lecția 26

Titlul și tema textului

1. Citește poezia.

Rugăciune pentru părinți

Doamne, cât este de bine
Cînd e mama lîngă mine!
Doamne, cât este de rău
Cînd nu-l văd pe tatăl meu!
Tata, mama mă iubesc,
Pentru mine ei trudes.
Ține-i, Doamne îndurate,
La mulți ani cu sănătate!
Fă-le parte tot de bine
Să poarte grijă de mine.
Și mereu, cu harul Tău,
Izbăvește-i de cei rău.
Doamne, ține-i fericiți
Pe părinții mei iubiți!
Să mă poată crește bine,
Să se bucure de mine.

a trudi — a munci din greu.

har — talent, măiestrie.

a izbăvi — a elibera

2. Judecă și răspunde. Formulează întrebări pentru răspunsurile date:

- Rugăciunile sînt adresate lui Dumnezeu.
- Rugăciunea o face un copil.
- Rugăciunea copilului este pentru părinți.

3. Citește poezia și spune, de ce a fost intitulat astfel.

Titlul este numele cărții sau al textului. **Titlul** ne informează despre ce se povestește în carte sau în text.

Primul cuvânt din titlu se scrie cu literă mare. După titlu nu se pune punct.

4. Găsește un titlu potrivit textului.

Am să vă spun câte ceva despre familia mea.

Acesta care zîmbește în fotografie sînt eu. Mă cheamă Toader. Mama îmi spune Tudorică, iar sora mea, Tudorel. Mama-mare mă dezmiardă Tudoraș, iar tata-mare, Tudoruț. Tata îmi spune băiatul tatii.

a) Adresează întrebări asupra textului.

5. Citește textul.

Doi copii alergau prin livadă. Unul dintre ei a zărit o nucă. Celălalt a vrut să o ridice.

— E nuca mea!

— Ba e a mea!

Un bătrîn a spus:

— Nu vă certați! Mai bine îngropați nuca în pămînt!

6. Alege titlul care se potrivește textului de mai sus:

a) Un copil

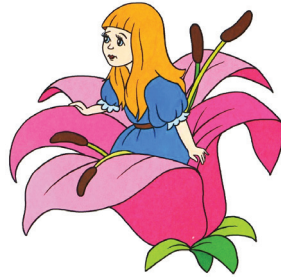
b) Copii

c) Un sfat bun

7. Citește. Găsește propozițiile care nu aparțin textului. Intitulează textul.

O femeie a sădit o sămînță. Din ea a răsărit o floare. Florile cireșului sînt albe și degajă un miros plăcut. În mijlocul florii se afla o fetiță mititică de tot, gingașă și drăgălașă. Fetița nu

era mai mare decît un degetar și de aceea i-au spus Degețica. Fetei îi place să se joace în parc cu prietenii ei.

8. Memorizează rugăciunea.

Lecția 27

Structura textului

1. Citește.

Cuiele

Omul avea un fecior rău cum e fiera. Lenea curgea de pe el, în timp ce cu ușorul trai era frate de cruce. Doar de blestemății și rele era bun. Tătine-său nu-l bătu, cum făceau alți părinți. Bătu cîte un cui în ușa de fiecare boacăină a neisprăvitului; cuiul și fapta de ocară.

Timpul curse, ușa se umplu; deveni zid de cuie. N-aveai unde pune un deget și fiul omului se înfurie, vorbind către tatăl său:

- Nicăieri ca la noi. De ce ai bătut cuie în ușa?
- Tu le-ai bătut, zice tatăl.

— Eu?

— Da. N-ai făcut tu rele, duium, cutare și cutare, nu mai țin minte cîte, multe, fără număr?

— Făcut, recunosc fiul.

— De fiecare faptă rea am înfipt cîte un cui. Privește, ăsta ești, vorbi tatăl, posomorîndu-se rău.

— Nu-i supărare, cuiele se pot scoate; eu voi fi acela, promise fiul.

— Poate făcînd tot atîtea fapte bune, spuse tatăl și își văzu de propriile griji.

Odrasla își luă rolul în serios, se făcu alt om, de nerecunoscut, încît fapta de laudă și actul de mărinimie deveniră obișnuință. Nu trecea zi să nu ia cleștele spre a scoate un cui-două din ușa fărădelegilor lui.

Timpul curse, ușa se goli și fiul alergă într-un suflet la tatăl său, care albise pe cap, trăgea să moară. Spuse către el, strălucind de bucurie:

— Văzut-ai, tată? Nu mai e nici un cui. Le-am scos pe toate!

— Dar găurile?

Poveste populară

boacăna — șotie, trăsnaie

duium — în număr mare

mărinimie — bunăvoință, îngăduință, înțelegere, milă

2. Judecă și răspunde.

- Cît de rău era băiatul? Găsește și citește fragmentul.
- Ce legătură este între cuie și faptele de ocară ale feciorului?
- Cum reușește feciorul să corecteze faptele rele?
- Ce sens ascunde în sine întrebarea: *Dar găurile?*
- Cuiele din ușa au lăsat urme în sufletul fiului? De ce?

3. Împarte textul în fragmente.

- Care este tema fiecărui fragment?
- Observați, ce conține fiecare din cele trei părți ale textului.

Părțile unui text sînt: **întroducerea, cuprinsul și încheierea.**

Textul este împărțit în **fragmente**. Un text poate avea mai multe fragmente. Fiecare fragment începe cu alineat (rîndul retras). Alineatele se pun:

- **la începutul textului;**
- **cînd se trece la o nouă idee** (se transmite un nou mesaj).

4. Citește cu atenție planul. Povestește despre vulpe după planul dat.

- Ce fel de animal este vulpea?
 - Unde trăiește ea ?
 - Ce înfățișare are vulpea?
 - Cu ce se hrănește?
 - Ce folos aduce ea omului?
- Numește părțile acestei povestiri.
 - Scrie încheierea pe caiet.

5. Citește textul. Scrie pe caiet introducerea acestui text.

Datorii

Radu vede cum mama îi dă niște bani omului care a adus lemnele.

— Orice muncă se plătește, spune mama, văzînd că Radu privește nedumerit.

— Dacă orice muncă se plătește, își zice băiatul, atunci și eu am dreptul la plată.

A doua zi, la masă, mama găsește sub șervețelul ei un bilețel.
«Datoriile mamei către Radu:

Cumpărăturile zilnice: — zece grivne
Păstrarea curățeniei: — zece grivne
Total: douăzeci de grivne.»
Mama a citit biletul și s-a întristat.

Lecția 28

Planul unui text

1. Citește.

Frății și bunicii lor

Ionică și Petrică,
Frății demult se ceartă:
Pe bunel și pe bunica
Vor în două să-i împartă
— Jumătate de bunic
E al meu, auzi ce-ți zic?!
— Și bunica jumătate
E a mea, auzi măi frate?!
Iar bunicii, fericiți,
Rîd întregi, neîmpărțiți.

Petru Cărare

2. Judecă și răspunde.

- Împarte textul în fragmente.
- Cum putem întitula orice fragment?
- Ce ne spune titlul poeziei?
- Alcătuieste întrebări pe baza poeziei.

3. Alcătiește 3 propoziții pe care să se bazeze conținutul poeziei. Scrie-le pe caiet.

4. Alcătuiți planul fragmentului următor. Întitulați-l. Scrieți planul pe caiet.

Era odată un șoarece. Tatăl plecă după hrană. El îi ceru șoricelului să nu iasă din casă. Șoarecele îl sărută și porni.

Motanul pîndea. Curios din fire, șoricelul scoase botișorul afară. Cum îl zări, puse laba pe el. Șoricelul

neascultător a fost mîncat de motan.

5. Împărțiți textul «Familia mea» în fragmente și alcătuiți planul.

6. Eu pot

Pe baza punctelor date alcătuieste un text mic.

- Afară s-a stîrnit vînt.
- Tata pregătește lemne.
- Mama coace.
- Ședem cu toții lîngă sobă.

Lecția 29

Textul în versuri, proză și cu dialog

1. Citește fragmentele și analizează.

A) Geta și Ciprian au plecat în vacanța de toamnă la bunici. Aceștea locuiau într-un sat la marginea pădurii. Bunicul era pădurar.

Într-o seară bunicul a venit cu un pui de căprioară, rătăcit de mama lui. Copiii i-au dat numele Sprintenel. Din ziua aceea l-au îngrijit cu

multă dragoste...

- B)** — Unde pleci tu, Moș Arici?
— În orașul Ghidighici!
— Dar ce cauți pe aici?
— Mi-am pierdut vreo trei amici!
— Cine sînt ai tăi amici?
— Toți copiii mari și mici!

- C)** Mama pîine albă coace
Noi zburdăm voios,
Pentru pace, pentru pace
Mulțumim frumos!

Grigore Vieru

2. Judecă și răspunde.

- Prin ce se aseamănă și prin ce se deosebesc aceste texte?
- Ce titlu se potrivește pentru fiecare text?
- Cîte versuri are strofa?
- Care este tema fiecărui text?

3. Exersează. Găsește perechi de cuvinte ce rimează.

Nicușor și cu Ilie
Dau o mare bătălie,
Mititei și rotofei
Cu căciulele cît ei.

4. Citește și găsește cuvinte-cheie pentru finalul versurilor.

Am dat oase lui...
Și grăunțe la doi ...
I-am dat vrăbiuței ...
Și îi satur pînă...

pîine

miei

Grivei

mîine

5. Corecțați textul și scrieți-l.

a) Azorică a auzit strigătul. Într-o zi Dănuț alerga după un fluture. Țipă după ajutor. S-a apropiat mult de iaz. L-a prins de haină cu dinții și l-a scos. A căzut în apă. S-a aruncat în apă.

b) Întitulați textul. Găsiți propoziția care nu aparține textului dat. Copiați textul pe caiete.

Foca are blana netedă de culoare cenușie cu picățele întunecate. Peștii sînt animale de apă. Sub piele ele au un strat gros de grăsime. Grăsimea le ține cald.

Textul în care se povestește o întîmplare se numește **povestire**.

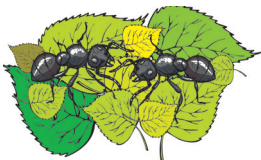
Textul poate fi scris în proză, cu dialog și în versuri.

Versul este un rînd dintr-o poezie. Mai multe versuri formează **strofa**.

- Primul cuvînt din fiecare vers se scrie de obicei cu literă mare.
- Fiecare vers se scrie cu alineat.
- Mai multe versuri alcătuiesc o strofă.
- Între strofe se lasă un spațiu liber.

6. a) Împarte clasa în 3 echipe. Scrie cîte un titlu pentru fiecare fragment al textului. Prezentați-le în fața clasei!

b) Scrie semnele de punctuație corespunzătoare. Întitulează textul.

Două furnici se întîlnesc prin covorul de frunze uscate

Oare mai avem timp să strîngem rezerve pentru iarnă

Vremea este încă frumoasă Trebuie să ne grăbim

7. Completează poezia cu cuvinte ce rimează și se potrivesc după sens cu celelalte. Întitulează poezia.

Să nu mă rupi, copilo,
De ieri abia ...
Te rog să-ți fie milă,
Eu vreau să mai

8. Scrie textul. În locul pătrățelelor pune semnele de punctuație respective.

E toamnă Copiii s-au dus în parc
Ionel strigă vesel:
 Uite un fluturaș
Mărioara spune:
 Am găsit margarete
 Ce flori frumoase se bucură copiii

Lecția 30 AM ÎNSUȘIT

1. Citește.

După ce a terminat temele, Corneliu i-a spus mamei:

— Am învățat foarte bine lecțiile pentru mîine. Am scris frumos și corect. Poftim caietele.

Mama sa i-a verificat toate temele. Apoi i-a spus:

- Bravo V-a trebui să iei o pauză. Vrei să pleci afară, la joacă
- Pune semnele de punctuație care lipsesc.
 - Propune titlu pentru acest text.

2. Citește. Ordonează corect propozițiile pentru a obține un text.

— Ce rochiță frumoasă!

Mama i-a adus Valeriei o păpușă. Ia păpușa în brațe și o privește cu drag, spunînd:

Valeria îi mulțumește mamei pentru acest dar minunat.

3. Citește textul. Ce parte a textului lipsește? Copie introducerea.

Era un om tare leneș. Și avea leneșul o vie moștenită de la părinți. Cînd a venit primăvara, toți oamenii au ieșit la cîmp. Leneșul a stat acasă. În via lui buruienile au crescut mari cît o pădure.

4. Citește. Completează versurile cu cuvintele de mai jos.

— Crîng frumos

În culori strălucitoare,

Ce vînt magic ți-a răpit

Păsările ...?

— Vîntul toamnei ...

Printre crengi și, dintr-odată,

Decorul mi l-a schimbat

Cu bagheta-i

cîntătoare

a suflat

împodobit

fermecată

5. Ordonează următoarele propoziții într-un început de poveste:

— Dragii mei, un zmeu ne calcă locurile. Care dintre voi îl va dovedi?

Într-o zi, împăratul le-a zis:

A fost odată un împărat. Și împăratul acela avea trei feciori.

6. Scrie semnele de punctuație corespunzătoare:

În penar se află ... stiloul... creionul și guma...
... Ce frumos am sris astăzi tema... se laudă stiloul...
... Și eu am desenat multe flori ... adaugă creionul...
... Dar tu ce ai lucrat... gumă...

Lecția 31 CE CUNOSC?

1. Citește cu atenție textul. Completează propozițiile cu semnele de punctuație potrivite, apoi transcrie textul:

Cum l-a zărit pe Kay, Gerda l-a îmbrățișat și i-a spus
 Kay Ce bine că te-am găsit

Însă băiatul nu a recunoscut-o Gerda a început să plîngă
 Lacrimile ei au topit gheața ce pusese stăpînire pe inima
băiatului Deodată, Kay a început să cînte
 Ce frumoși sînt trandafirii

• Ce titlu poți propune pentru acest text?

2. Citește. Completează spațiile libere cu cuvintele potrivite de mai jos.

Tanu-i un motan ... ,
Și-i ... de curat,
C-are voie să se culce
Chear pe pernele din

pat

cuminte

atîta

- Ce fel de text ai citit?
- Găsește perechi de cuvinte care rimează.
- Ce titlu i se potrivește?

3. Citește textul. Ce parte a textului lipsește? Copiază introducerea.

Mariana se află împreună cu mama sa la cumpărături. Ele au intrat într-o librărie.

Mama a cerut vânzătoarei cartea «Dumbrava minunată» de Mihai Sadoveanu. Mariana a vrut și cartea «Coliba unchiului Tom» de H.B.Stowe.

4. Completează răspunsul, folosindu-te de cele două scheme.

Casa e alcătuită din	fundament
	...
	...
Textul e alcătuit din	introducere
	...
	...

5. Citește textul. Găsește cuvintele potrivite pentru a face legătură între propoziții și copiază-le.

Bunicul stă pe banca de la poartă. ... așteaptă nepoții cu nerăbdare.

Autobuzul se apropie de stație.

A ajuns. Se Ușa se deschide. Din coboară cei doi nepoți: Dana și

6. Citește. Ordonează propozițiile în text.

Cele două fetițe o așteptau.

Era seară.

— Bine ai venit, mamă! i-au spus în cor.

Mama tocmai și venise de la serviciu.

7. Traduce textul de mai sus în limba ucraineană.

BLOCUL 4

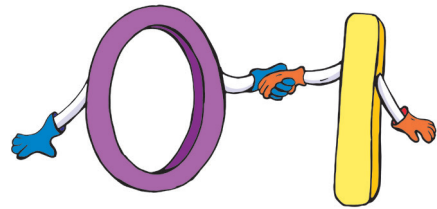
CUVÎNTUL. IARNA

Lecția 32

Ce este cuvîntul?

1. Citește poezia.

Literele împreună
Se prind horă să ne spună
Un cuvînt
Cu glasul blînd
Și dau nume
Pentru-o lume.
O și **i**, cînd vin spre noi
Mînă-n mînă, înseamnă »oi».
Mama, Tata — ține minte –
Sînt cele dintîi cuvinte.
Limba — fagure de soare –
Este țara ce nu moare.
Cine cîntă? Ploaia? Vîntul?
S-a născut în noi Cuvîntul!

2. Judecă și răspunde.

- Ce lucruri interesante ați aflat despre viața cuvîntului?
- Sunetul **O** și **I** apartaie au înțeles?
- Cînd capătă înțeles sunetele și literele?

3. Observă ce este scris în rîndurile de mai jos. Compară-le.

- a) A, b, c, d, e, f;
 - b) Ma, ve, res, do, ce, ta, dez;
 - c) elev, iarnă, aleargă, pufoasă;
 - d) Totul în jur este alb.
- Ce ați citit în fiecare rînd?

- Care este cea mai mică parte cu înțeles, scrisă în aceste rînduri?

Cuvîntul este cea mai mică parte a vorbirii cu înțeles. Din cuvinte se formează propoziții.

4. Privește desenele și scrie cuvintele. Alcătuieste două propoziții cu unul din aceste cuvinte.

5. Împarte și scrie din cîte silabe sînt formate cuvintele de mai sus.

6. Ordonează literele astfel ca să formezi cuvinte noi.

m r ă
m o ă t
u n c ă

e g r
c d a u o
i r a a n

7. Eu pot

Taie prima literă de la începutul fiecărui cuvînt și vei obține cuvinte noi:

aluna	rață	luna
scoasă	brad	față

8. Găsește și scrie 3 cuvinte în limba ucraineană ce se citesc la fel de la stînga spre dreapta și invers.

Lecția 33

Cuvîntul. Sensul lexical al cuvîntului

1. Citește.

Iarna

Și-a turtit nasul de geam și se tot uită afară. Mare năzbîtie! Parcă s-a trezit pe altă lume. O lume albă ca barba bunelului. Chiar și vrăbiile ce-au încremenit pe firul de telegraf cată uimite la minunea albă.

— Mămico, vino și-i vedea!..

Dar mama nici odată nu se minunează de nimic.

— A venit iarna, Ticușor.

El vrea să vadă mai de aproape iarna. Au ieșit afară. Un pui de ger le ciupește obrazii și-i rumenește ca pe două mere țigance. O clipă închide ochii, orbit de atîta alb scînteietor. Peste un moment e deacum înaintea mamei. Picioarele în cizmulițe calde i se afundă în omătul puhav. Încîntat, le saltă și țipă fericit:

— Uite-te, mămico, cum se suie iarna pe picioare! Apoi aleargă, țopăînd și strigînd vesel:

— Eu m-am murdărit de iarnă! Și camioanele s-au murdărit de iarnă! Da bunelul mătură iarna de pe balcon!

Ariadna Șalari

năzbîtie — ștregărie
puhav — moale
orbit — lipsit de vedere
ciupește obrazii — pișcă

2. Judecă și răspunde.

- Cine se uită afară prin geam?
- De ce s-a minunat Țicușor?
- Cum se suie iarna pe picioarele băiatului?
- De ce a ieșit mama și Țicușor afară?
- Ce face bunelul?

3. Găsește răspunsurile în text la următoarele întrebări și scrie-le pe caiet.

- Cu ce este comparată barba bunelului?
- Ce au făcut vrăbiile?
- Ce au făcut Țicușor și mama?
- Ce le face copiilor puiul de ger?

Analizați sensul expresiilor date.

Cuvântul poate avea înțeles real (propriu) și fantastic (figurat).

4. Aricel a încurcat cuvintele următoarelor propoziții. Ajută-l să le ordoneze! Transcrie propozițiile!

încremenit, au, Vrăbiile, telegraf, firul, de, pe murdărit, Eu, m-am, iarnă, de.

5. Delimitați cuvintele și scrieți propozițiile:

Vineiarnaceageroasă.

Gerulpișcădeobraji.

6. • Dați cîte trei exemple pentru:

a) cuvinte formate dintr-o silabă:

b) cuvinte formate din două silabe:

c) cuvinte formate din trei silabe:

• **Selectați din textul de mai sus cîte 3 cuvinte**

d) cuvinte care se termină cu «t»:

e) cuvinte care încep cu «A»:

7. Eu pot

Găsește cuvinte noi, înlăturînd o silabă de la începutul fiecărui cuvînt:

ramură — mură

cămilă—

cuminte –

cărare—

măcar —

răsare –

Lecția 34

Cuvinte cu sens asemănător

1. Citește poezia.

Iarna

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lunji troiene călătoare adunate-n cer grămadă:
Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
Răspîndind fiori de gheață pe ai țării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineța ninge iară!
Cu o zale argintie se îmbracă mîndra țară:
Soarele rotund și palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.

Vasile Alecsandri

cumplită — aspră

dalb — alb

fiori — emoție

văzduh — aer, înveliș gazos care înconjoară
pămîntul

2. Judecă și răspunde.

- Cine este autorul poeziei?
- Ce anotimp este descris în poezie?
- Ce cerne iarna?
- Unde sînt adunate troienele?
- Cum este îmbrăcată țara?
- Cum este soarele?
- Îți place anotimpul iarna? De ce?

- Ce bine îmi pare că se așterne un cover de nea.
- Da, zăpada asta întinsă pe jos, mi-a făcut poftă de joacă.

3. Descoperă

- Ce spune primul copil despre iarnă?
- Dar al doilea?
- Ce părere ai despre cuvintele zăpadă și nea?
- Dar despre se așterne și se întinde?

Perechile de cuvinte «**zăpadă** — **nea**» și «**se așterne** — **se întinde**» sînt cuvinte cu sens asemănător.

Ele ne ajută la:

- îmbogățirea și înfrumusețarea exprimării;
- evitarea repetării aceluiași cuvînt într-un text.

4. Găsește cuvinte cu sens asemănător cuvintelor subliniate din poezie:

5. Scrieți pe caiet cuvinte cu sens asemănător pentru:

pădure

curajos

zăpadă

se uită

intră

cadou

aer

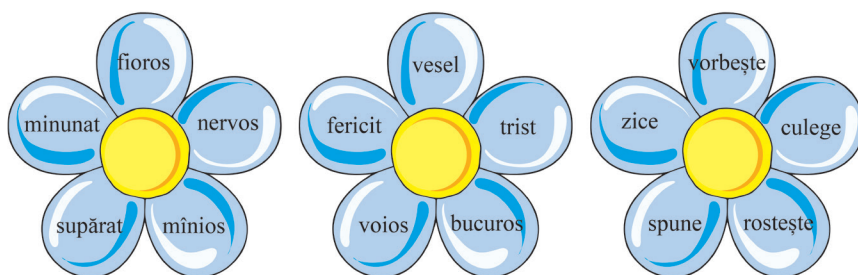
nămeți

6. • Tăiați cuvîntul care nu se potrivește!

- a) zăpadă, deal, nea, omăt;
- b) copac, plantă, pom, arbore;
- c) curajos, viteaz, îndrăzneț, încrezut;

- **Citiți cuvintele de pe fiecare floare. Transcrieți cuvintele cu sens asemănător.**

7. Eu pot

Înlocuiește cuvintele subliniate cu altele care au sens asemănător.

Șoricelul cenușiu are urechi mari. Fuge repede și se ascunde. Găsește o carte de bucate. Începe să citească. Se amuză de minune! Șoricelul este fericit. A învățat să gătească!

Lecția 35

Cuvinte cu sens opus

1. Citește textul.

Ghețuș

Iarna pe lângă casa noastră trecea un băiat. Era ghețuș.

Băiatul a lunecat și a căzut. Vîntul i-a luat cușma de pe cap și a dus-o, devale, tocmai lângă gard. Mă uitam cum se rostogolește cușma și-mi părea că aleargă un cățel negru.

Stăteam lângă poartă și rîdeam în gura mare. Băiatul s-a sculat încet și s-a uitat urît la mine.

Pe urmă m-am dus și eu pe drumul acela, vîntul m-a izbit în față și am căzut. M-am lovit rău. Mă durea spatele și nu mai rîdeam.

Emilian Bucov

2. Judecă și răspunde.

- În ce anotimp trecea băiatul pe lângă casă?
- De ce a căzut băiatul?
- Cu ce compără autorul cușma care se rostogolea?
- Cum a reacționat băiatul, când a văzut că de el rîd?
- Cum ai fi procedat tu în asemenea caz?

3. Găsește în text, cuvinte cu sens opus față de acestea: vară, i-a dat, a adus-o, frumos, tare, la deal.

4. Citește. Găsește cuvintele cu sens opus și scrie în caiet:

băiat	mic
mare	alb
rîdeam	fată
negru	plîngeam

5. Citește. Alege cuvîntul care are sens opus cu cel dat.

harnic — cuminte, leneș, deștept;
urcă — vine, greu, coboară;
prieten — coleg, amic, dușman;
urîță — frumoasă, plînge, slută;

6. a) Scrieți cuvinte cu sens opus.

sus —	urcă —
scump —	rău —
coboară —	dreapta —
tînăr —	greu —

b) Înlocuieți cuvintele subliniate cu altele avînd înțeles opus:
«Fata babei era însă slută, leneșă, țîfnoasă și rea la inimă.»
«Un boier avea odată un copil prost, răutăcios, și cu purtări urîte.»

7. Descoperiți cuvinte cu înțeles opus folosind următoarele silabe:

• ne

• in

• im

Model: fericit — nefericit

• posibil • hotărît • clar • încăpător • perfect • atent • exact

8. Eu pot

Scrie. Completează proverbele cu cuvinte care au sens opus celor date.

Ziua (rea) se cunoaște de (seară).

Vorba (puțină), (bogăția) omului.

Cine (se culcă) de (seară) (aproape) ajunge.

Lecția 36

Cuvintele care au aceeași formă dar înțeles diferit

1. Citește povestea.

Poveste de iarnă

Era cea mai frumoasă iarnă din câte fuseseră! Zăpada acoperise munții strălucind pînă departe, luminînd cerul întunecat.

Albă ca Zăpada plecase în lume, lăsîndu-și povestea în urmă. Firește, luase piticii cu ea. Se hotărîse să călătorească, să cunoască și alte ființe, alte povești și mai ales alte planete. Se plictisise de Pămînt.

Într-o dimineață geroasă îl întîlni pe Fram. Ursul polar era voios. Viscolul îi amintea de tinerețe și de țara ghețurilor.

— Ce faci, Albă ca Zăpada, încotro?

Povestea "Albă ca Zăpada și cei șapte pitici", Frații Grimm. 1937

Regizor: William Correll; David Hend; Wilfred Jackson

— Ce să fac? Am plecat la drum.

— La drum, la drum, noi am pornit acum, cîntară piticii.

— Cu vremea, n-ați nimerit-o, mormăi îngrijorat Fram. Alba, ai tu cojocel, cizmulițe și fular de lînă, dar o să îngheți, ascultă-mă pe mine! Nu știu ce ți-a venit să ieși din poveste și s-o pornești prin lume, mai zise ursul dînd din capul lui alb, mare cît un coș de rufe.

— Mă mir că ești uimit, zise supărată Alba. Tu, care ești cel mai mare umblăreț din lume!

După Frații Grimm

2. Judecă și răspunde

- Cînd și unde se petrece întîmplarea?
- Unde a plecat Albă ca Zăpada?
- De cine era ea însoțită?
- Cu cine s-a întîlnit Albă ca Zăpada?
- De ce îi plăcea lui Fram viscolul?
- De ce era uimit Fram?
- Cum îl considera Alba pe Fram?

3. Citește și explică sensul cuvintelor evidențiate.

Bunicul scrie cu un *toc* vechi.

Mamei i s-a rupt un *toc* de la pantof.

Ancuța *sare* coarda.

Mama cumpără *sare* de la magazin.

În *vie* se aud culegătorii.

Învățătoarea i-a spus elevului să *vie* la școală.

Același **cuvînt** poate avea mai multe sensuri (înțelesuri).

4. Alcătuieste propoziții în care cuvintele «nouă» și «ochi» să aibă cîte două sensuri diferite.

5. Alcătuieste cîte o propoziție pentru fiecare înțeles al cuvintelor:

broască corn poartă

6. Alcătuieste două propoziții în care cuvîntul *capră* să aibă înțelesuri diferite.

Lecția 37

Scrierea cuvîntelor care au pe m înaintea lui b, p

1. Citește textul.

Fricosul

Iarnă. Noaptea pare desprinsă din povești: copaci de zahăr, cîmp de cristal, iaz de oglindă. Cerul își aprinde, una cîte una, luminile, ca într-o mare sală de dans. Iepurele a ieșit tiptil din

ascunzătoarea lui și a fugit la joacă. Când a văzut întinderea lucie de zăpadă, a început să sară de bucurie:

— Poate întâlnesc un prieten, își zise iepurașul, în timp ce se opri o clipă să se odihnească.

Deodată, împietri de groază. Chiar de lângă el, se întinse pe pământ o arătare cu două coarne grozave. După o clipă de spaimă, iepurașul o zbughi la goană. Se opri tocmai în stufărișul iazului. Acolo, se ghemui cu ochii închiși, să nu își mai vadă umbra!

După Emil Gîrleanu

iaz — lac

lucie — strălucitoare, lucioasă

a împietri — a încremeni, a rămîne nemișcat

spaimă — teamă, frică

a o zbughi — a fugi

2. Judecă și răspunde.

- În ce anotimp și în ce moment al zilei se petrece acțiunea din text?
- Unde a fugit iepurașul?
- De ce s-a speriat iepurașul?
- Ce era arătarea cu două coarne?
- Din ce motiv s-a ghemuit iepurașul cu ochii închiși?

3. Explică expresiile: *copaci de zahăr, câmp de cristal, iaz de oglindă.* **Alcătuiește propoziții folosind aceste expresii și scrie-le în caiet.**

4. Transcrie cuvintele subliniate în textul Fricosul. Ce literă este scrisă înaintea literei **p? Dar înaintea literei **b**?**

Înaintea literei **p** sau **b**, scriem întotdeauna litera **m**.

Exemplu: scump, împărat, umblă.

5. Completează cu **m sau **n**.**

cî • p, tî • plar, î • vins, pli • bare

bo • boană, î • călțat, î • păturit, î • podobit

6. a) Adăugați în locul punctelor **m sau **n**.**

Î...părăteasa Zăpezii avea privirea î...pietrită .

Î...păratul avea sala tronului i...punătoare .

Î...părăția ghețurilor era nesfîrșită .

b) Grupați cuvintele următoare în două colonițe: ambiție, împreună, împodobit, cumpănă, îmbrățișa, împăca, îmbătrîni, bomboane, împutinat, îmbujorat.

mb

mp

7. a) Scrie litera care lipsește:

u__blă

bo__boane

î__prejur

î__preună

a__biție

î__pachetat

cî__pie

î__blînzește

co__pară

b) Încercuiește varianta corectă:

coș de cumpărături — coș de cunpărături

bonboane gustoase — bomboane gustoase

brad împodobit — brad înpodobit

împărat puternic — înpărat puternic

împărăteasă frumoasă — înpărăteasă frumoasă

flori de cînp — flori de cîmp

îmbrăcăminte pentru sport — înpbrăcăminte

pentru sport

8. Eu pot

Colorează numai obiectele care sînt despărțite corect în silabe.
Alcătuiește un enunț cu unul din aceste cuvinte.

cor-oa-nă

um-bre-lă

c-or-oa-nă

Lecția 38

Ortografia grupului de cuvinte *s-a* și cuvîntului *sa*

1. Citește poezia.

Primii fulgi

A venit un fulg la geam
Și s-a așezat pe-un ram.
Ramul bate-n geam — vedeți?
Vine iarna, măi băieți!
Și-au ieșit copiii roi,
Mai micuți, mai măricei,
Să-i culeagă albi și moi
Ca pe niște ghiocei.

Grigore Vieru

Hai, copii din lumea toată

Ninge iată, ninge iată,
Ninge pînă-n zare, hăt!
Hai, copii din lumea toată,
Să ne batem cu omăt!
Și mai hai cu toți grămadă
Să-nălțăm un moș vioi,
Moșul nostru de zăpadă
Să se vadă de la noi!

Haideți, micilor tovarăși
De pe tot pămîntul, hai!
Ninge iarăși, ninge iarăși
Peste dragul nostru plai.

Grigore Vieru

roi — mulți
tovarăși — oameni, prieteni
plai — pământ, loc natal

2. Judecă și răspunde.

- Ce anotimp e reprezentat în poezie?
- Cum înțelegi »Ramul bate-n geam?»
- Copii au ieșit afară »roi», ce să facă?

3. Exersează

- Citește poezia în gând apoi cu voce.
- Citește pe rînd, fiecare strofă.
- Memorizează una din poezii, la dorință.

4. Citește propozițiile. Găsește cuvintele care se rostesc la fel.

A venit un fulg la geam

Și s-a așezat pe-un ram.

Mihai a venit la grădiniță cu sora sa.

Cuvîntul sa se scrie împreună, dacă se poate înlocui prin cuvintele ei sau lui.

Dacă nu se poate înlocui cu aceste cuvinte, se scrie prin liniuță: s-a

5. Scrie cuvintele **sa** ori **s-a** în locul punctelor.

... sfîrșit vacanța. Olguța se îndreaptă spre școală împreună cu prietena... , Cătălina. Pe Cătălina o însoțește surioara ..., Diana.

Cătălina îi spune Olguței:

— Astăzi, surioara mea ... trezit foarte devreme.

6. Scrie pe caiet forma potrivită după timpul cînd se petrece acțiunea.

— Bob! Îi spunem Bob! A strigat Sorin, plin de bucurie. Va fi prietenul meu.

2. Judecă și răspunde.

- Alcătuieste trei întrebări pe baza textului.

3. Citește și scrie pe caiet cuvintele evidențiate. Ce observi:

4. Alege forma corectă, scrie pe caiet:

Elevii clasei a 2-a **sau/s-au** pregătit pentru concurs. **Sau/s-au** organizat în două echipe. Toți erau emoționați și se întrebau dacă vor câștiga băieții **sau/s-au** fetele. Când **sau/s-au** anunțat rezultatele **sau/s-au** bucurat atât fetele cât și băieții.

Cuvîntul **sau** se scrie fără cratimă atunci, cînd se poate înlocui cu cuvîntul **ori**, în celelalte cazuri se scrie prin cratimă.

5. Transformați propozițiile după model:

Model: Păsările se grăbesc să scoată pui. Păsările s-au grăbit să scoată pui.

Băieții se întrec la alergări.
Se întorc păsările călătoare.
Crizantemele se scutură.
Se aud copiii pe deal.

6. a) Alcătuiți cîte două propoziții în care să fie folosite cuvintele **s-au** și **sau**.

JOC «Campionii».

b) Alcătuiți un text din 3-4 propoziții în care să folosiți cuvintele **s-au**, **sau**.

7. Eu pot

a) Completează textul de mai jos cu cuvintele **sau, s-au**.

Doi prieteni ... dus în pădure. ... oprit sub un copac. ... auzit niște zgomote. ... speriat și repede au urcat în copac.

— Or fi niște animale rele ... prietenoase? — se întreabă ei. ...arătat doi arici. Prietenii ... liniștit. ... dat jos din copac și ... apropiat de arici. Ei ... făcut imediat ghem.

b) Adaugă cuvinte potrivite lângă **sau** și **s-au**.

Lecția 40

Scrierea cuvintelor *m-a, m-am, m-ai* și a cuvîntului *mai*

1. Amintește-ți:

Care este prima lună de iarnă?

Ce se întâmplă cu plantele iarna? Dar cu animalele?

Ce fenomen meteorologic apare iarna?

Cum te joci iarna cu prietenii?

2. Citește și imaginează-ți.

Crăiasa Zăpezii

Iarna a scos la săniuș o mulțime de copii. Deodată, apare o sanie mare. Vizitiul este o femeie îmbrăcată în rochie albă, țesută din mii de fulgi de zăpadă. Femeia este frumoasă și gingașă, dar pare de gheață. Kay își prinde săniuța de sania cea mare și

dispare. Văzînd că nu se mai întoarce, Gerda, prietena lui, pleacă să îl caute.

— U-gu-gu! L-am văzut noi pe Kay, în sania Crăiesei Zăpezii! gînguriră cîțiva porumbei albi. A plecat cu Crăiasa Zăpezii! Fata întrebă speriată:

- Ce spuneți? Încotro se ducea Crăiasa Zăpezii?
- Noi credem că s-a dus în Laponia.
- Da, spuse renul. Acolo își are palatul Crăiasa Zăpezii.
- Ah, dragul meu Kay! oftează Gerda.

După Hans Christian Andersen

vizitiu — persoană care mîină caii
gingașă — delicată
încotro — unde

3. Judecă și răspunde.

- În ce anotimp se petrece acțiunea?

- Cine era vizitiul saniei mari?
- Ce a făcut Kay?
- Cine este Gerda?
- Ce îi spun porumbeii fetei?
- Unde este palatul Crăiesei Zăpezii?
- De ce crezi că oftează Gerda?

4. Citește cu atenție și observă scrierea corectă a grupurilor de cuvinte. Transcrie propozițiile.

Eu m-am dus la joacă.

Tu m-ai felicitat cu Anul Nou.

El m-a văzut în parc.

Tu mai vino pe la noi.

Cuvîntul **mai** se scrie împreună atunci cînd înseamnă:

- luna a cincea a anului
- un ciocan de lemn
- cînd întărește sensul unor cuvinte — **mai bine**, **mai ales** ș.a

5. Transformați propozițiile de mai jos după modelul dat:

Model: Mă gîndesc la bunica. M-am gîndit la bunica.

Mă joc cu surioara.

Nicu mă salută voios.

Tu mă întrebi ceva.

6. a) Completați în locul punctelor cuvîntul potrivit

Tu ajutat la nevoie, înțeles,
sprijinit și făcut să am încredere în mine. Cred că ești
cel bun prieten al meu!

vadă și l-au făcut alb din cap pînă-n picioare — un omuleț de zăpadă. Numai că de sub cușmă ieșea un nouraș de fum.

Fulgii credeau că Guguță face focul sub cușmă... He, de unde să știe că nu-i fum, da-i suflarea lui Guguță? Și de ce să facă focul? Cînd și-a pus cușma pe cap, a dat frigul afară.

După ce au mai gospodărit prin ogradă, fulgii au chemat băiețelul la portiță. Guguță s-a frecat la ochi: drumul nu era. S-a suit Guguță pe portiță să vadă dacă este cîmpul. Cîmpul ședea pe cîmp și dealurile erau, dar s-au făcut toate albe și s-au tîrît către satul lui.

— Oare de ce s-au grămădit dealurile lîngă sat? se întrebă Guguță. A, mătincă vor să ierneze aici...

El și-a apăsat cușma și a zis bucuros:

— la ce multă iarnă a venit la noi!

Iar fulgii, văzînd nourași de aburi deasupra porții, tot mai credeau că Guguță face focul sub cușmă...

Spiridon Vangheli

2. Judecă și răspunde

- Ce e neobișnuit în text? De ce?
- Spuneți ce l-a făcut pe Guguță să exclame: "la ce multă iarnă a venit la noi!" Găsiți răspunsul în text și citați-l.
- Cu ce dispoziție întâlnește Guguță iarna? Cum ați aflat?
- Pregătiți-vă și povestiți fragmentul care v-a plăcut mai mult.

3. Citește. Pune întrebări, după cum e arătat în model, și află din câte cuvinte este alcătuit cuvântul evidențiat. Cum crezi, de ce este scris prin liniuță?

Fulgii au chemat băiețelul **la** porțiță.

Pe Guguță iarna **l-a** găsit sub cușmă.

Model: Băiatul **l-a** îmbrățișat. Pe cine a îmbrățișat? Pe **dînsul**, pe **el, îl, l**.

La se scrie împreună când este cuvânt cu înțeles de sine stator și realizează legătura între cuvinte. În rest se scrie prin linia de legătură.

4. Exersați. Subliniați **l-a** și **la** și lămuriți de ce se scriu așa.

În vacanța de iarnă, Marian a fost **la** bunici. Acolo **l-a** cunoscut pe Ștefan, băiatul vecinilor. Într-o zi, el **l-a** întrebat:

—Vrei să mergem **la** săniuș?

— Da, i-a răspuns Ștefan cu bucurie.

La ora nouă fix, Ștefan **l-a** întâmpinat **la** poartă pe Marian.

5. Alcătuiți propoziții cu cuvintele date:

la soare, l-am ajutat, la piață, l-ai chemat, l-au întrebat

6. Copie propozițiile, alegînd din paranteze forma corectă.

Sandu s-a dus (la, l-a) mare împreună cu părinții săi.

Tu (l-ai, l-am) felicitat pe colegul tău?

Buneii (l-au, l-am) adus pe nepoțel (l-ai, la) circ.

Voi (l-ați, l-au) ajutat pe Costel.

7. Eu pot

Completează cu **la, l-a** spațiile punctate.

... asfințitul soarelui melcul se întorcea de ... plimbare. Căsuța grea în spate ... obosit. ... mijlocul drumului s-a oprit. Cărbușul ... salutat amical.

Lecția 42

Scrierea cuvintelor *ne-a, ne-am* și a cuvintelor *nea, neam*

1. Citește poezia.

Bradul și Miaunică

Ieri pisica **ne-a** stricat
Bradul de Crăciun!
Nea Ion ni l-a adus
Lîngă sobă ni l-a pus.
De-o crenguță atîrna
Un cadou alb, ca de **nea**
Miaunică s-a repezit
Drept spre brad, cînd l-a zărit.
Cînd a desfăcut cutia,
I-a cam dispărut furia.
Ne-a arătat încurcată
Un șoricel de ciocolată.

(text adaptat)

2. Formulează 3-4 întrebări pe baza textului.

3. Scrie cuvintele evidențiate pe caiet. Ce ai observat?

4. Învățăm ușor și cu plăcere.

Neam înseamnă adesea
rudă,
Dar înseamnă și popor
E-un cuvînt, îl scriu ușor
Fără vreun ajutor.
Dar cînd scriu »**ne-am**
duș la moară»,

Nea ori **ne-a**?
Cum să scriu să nu
greșesc?
Uite așa eu mă gîndesc:
Nea Ion și fulg de **nea**
Le scriu făr de cratimă.
Cînd «**ne-a spus**», «**ne-a**

A sosit și-o linioară
Ce-a format două
cuvinte:
«**Ne**» și «**am**» — să le țin
minte.

duș», «ne-a dat»
Le scriu prin cratimă
neapărat.

5. a) Completați cu nea și ne-a în spațiile punctate:

.....doveditcertat	fulg de
.....Marinadusadus
.....Georgeîncurajat	omăt sau.....
.....scrisvizita	zăpadă sau.....

6. b) Completați cu neam sau ne-am:

.....interesat cu tata dus
..... bunascuns întors

7. Citiți și scrieți cuvintele formate. Alcătuiți propoziții cu ele.

Ne ← am priceput
← a sfătuit
← a trimis

8. Eu pot

- Schimbă cuvintele conform schemei.

Azi

leri

Ne plimbăm
Ne schimbăm
Ne bucurăm
Ne trezim

Lecția 43

Ortografia grupurilor *mi-e, mi-i și cuvintele mii, mie*

1. Citește poezia.

Iarna pe uliță

A-nceput de ieri să cadă
Cîte-un fulg, acum a stat.
Norii s-au mai răzbunat
Spre apus, dar stau grămadă
Peste sat.

Nu e soare, dar e bine,
Și pe rîu e numai fum.
Vîntu-i liniștit acum,
Dar năvalnic vuiet vine
De pe drum.

Sînt copii. Cu multe sănii,
De pe coastă vin țipînd
Și se-mping și sar rîzînd,
Prin zăpadă fac mătăanii,
Vrînd-nevrînd.

George Coșbuc

năvalnic — cumplit
vuiet — gălăgie,
uliță — stradă, la sat
apus — asfințit
s-au răzbunat — (*aici*) s-au împrăștiat

2. Judecă și răspunde.

- Care este titlul poeziei?
- Cine este autorul poeziei?
- Ce anotimp este prezentat în poezie?
- De ce este pe râu numai fum?
- Cine provoacă un vuiet năvalnic?
- Ce fac copiii?
- Ce simți când vine iarna?

3. Transformă cuvintele evidențiate după model:

Model: mie *îmi* este bine. — Mie *mi-e* bine.
mie *îmi* este foame.
mie *îmi* este teamă.
mie *îmi* este somn.

Mi-e se scrie prin cratimă deoarece se rostesc împreună două cuvinte în aceeași silabă: **mi** și **e**.
Mie este un cuvânt ce arată persoana sau numărul.

4. Copie și lămurește cuvintele evidențiate.

Mi-e dor de tine mamă.

Mi-e jale de păsări.

O mie de fulgi cad pe pământ.

5. Copiază propozițiile, alegînd din paranteze forma corectă.

La o fermă de păsări sînt o (mie, mi-e) de boboci. (Mie, mi-e) îmi plac numai cei galbeni. Cîțiva boboci sînt bolnavi și (mie, mi-e) frică să nu moară.

6. Răspunde la întrebările date după model.

Exemplu: Îți cumpără pantofi?

Mi-i cumpără mîine.

Îți pregătește frigărui?

Îți vinde cartofii?

Mi-i se scrie prin cratimă deoarece se rostesc împreună doua cuvinte în aceeași silabă: **mi** și **i**.
Mii este un cuvânt ce arată numărul.

7. Completează spațiile cu cuvintele din dreapta.

Pe cer lucesc ... de stele.

mi-e

... frig la munți iarna.

mii

Bunica a citit o ... de povești.

mi-i

... aduce duminică.

mie

Lecția 44 Ortografia grupului *vi-i* și cuvântul *vii*

1. Citește poezia.

Vine, vine Moș Crăciun

Prin nămeți, în fapt de seară,
A plecat către oraș
Moș bătrîn c-un iepuraș
Înhamat la sănioară.

Drumurile-s troienite,
Noaptea vine, gerul crește...
Cu urechile ciulite
Iepurașul se grabește.

Uite-o casă colo-n vale,
Cu ferestre luminate.
Moșul s-a oprit din cale,
Cu toiagu-n poartă bate:

— Bună seara, bună seara!
Iaca, vin cu sănioara
Și cu daruri proaspete.
Bucuroși de oaspete?

— Bucuroși, Bucuroși,
Strigă glasuri de copii.
Moșule, de unde **vii**?

— Iaca, vin din moși-stramoși,
Încărcat cu jucării!

Otilia Cazimir

nămeți — grămezi de zăpadă sau troiene
drumuri troienite — cu grămezi de zăpadă
oaspeți — musafiri
din moș strămoși — de demult

2. Judecă și răspunde

- Cum spun poveștile că vine Moș Crăciun?
- Cum îl așteaptă copiii? De ce?
- De unde credeți că vine el?
- Cum trebuie să se comporte copiii pentru a merita darurile lui Moș Crăciun?

3. Eu pot

Citește poezia în șoaptă, apoi cu voce.

Găsește versul:

- a) este vorba despre drum;
- b) ce spune Moș Crăciun;
- c) ce răspund copiii.

4. JOC

Imaginează-ți că ești Moș Crăciun. Ce cadou ai putea prezenta părinților?

5. Citiți propozițiile. Fiți atenți la scrierea cuvintelor evidențiate.

Ochelarii **vi-i** repară meșterul. Moșule, de unde **vii**? Tabloul era desenat cu culori **vii**. Peste **vii** s-a lăsat zăpada.

6. Transformă după modelul dat.

Vă hrănește puii? Vă paște oile? Vă crește copiii?

Model: Vă potcovește caii?
Vi-i potcovește?

7. Alege și scrie varianta corectă.

Tu (vii, vi-i) la mine la ziua de naștere?
Copiii (vi-i, vii) îngrijește bunica.
(Vi-i, vii) greu să duceți coșul?
Cade bruma peste (vii, vi-i).
Florile păreau (vii,vi-i).

Lecția 45

Folosirea cratimei în grupurile de cuvinte «într-o», «într-un»

1. Citește textul.

La săniuș

Într-o iarnă cu zăpadă, mă bucuram de prima mea vacanță. Moș Irimia îmi cioplise o săniuță. Împreună cu fratele meu am pornit cu băieții satului spre Dealul Morii.

Atunci am învățat cîrmuirea saniei. Cel mai meșter în treaba asta mă dăscălea:

— Îndreaptă sania cu picioarele, lucrează din călcîie!

El s-a așezat dinainte în săniuță, iar eu la spatele lui. Cu șiragul de săniuțe după noi, am pornit-o la vale, **într-un** vuiet și **într-o** pulbere de zăpadă.

Făceam o larmă nemaipomenită. Șirag ne cățăram pe costișă, trăgînd săniile după noi, șirag ne dădeam drumul chiuind. Omățul sclipea în mii de scîntei.

Și acum îmi amintesc de iarna aceea ca de una care s-a petrecut **într-o** poveste, a fost una dintre cele mai rare clipe ale vieții mele.

După Mihail Sadoveanu

șirag — șir, unul după altul

cîrmuirea — conducerea

mă dăscălea — mă învăța

cel mai meșter — cel mai cunoscător

2. Judecă și formulează 3 întrebări pe baza textului.

3. Citește propozițiile și observă unde s-a folosit linia de unire.

Într-o zi frumoasă de iarnă, familia noastră a plecat într-un codru. Am zărit într-un copac o veveriță. Ținea o alună într-o lăbuță.

4. Selectează din text propozițiile unde sînt grupurile de cuvinte *într-o*, *într-un*.

5. Completează cu unul dintre cuvintele: *într-un*, *într-o*.

... seară

... an

...geantă

... mașină

... zi

...grădiniță

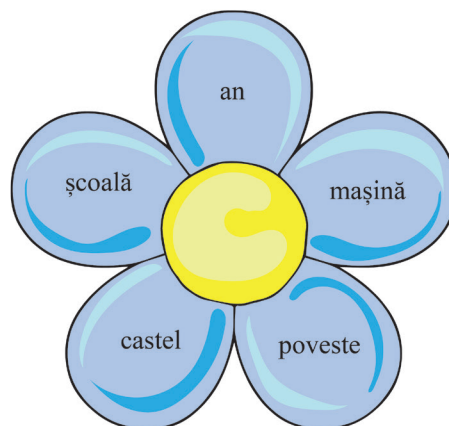
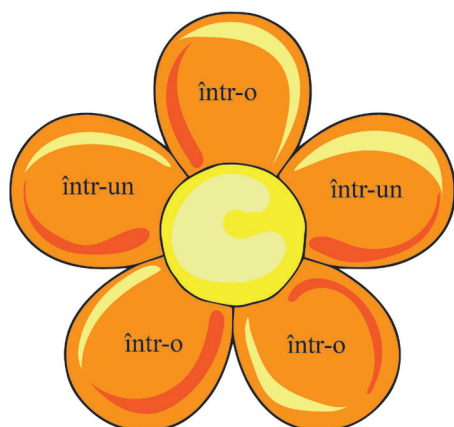
... caiet

... pădure

... casă

6. Uniți cuvintele de petalele primei flori cu cuvintele corespunzătoare de pe petalele florii a doua:

7. Alege varianta potrivită. Completează cu *într-o*, *într-un*.

Bunicuța locuiește într-o/într-un casă de la marginea pădurii.
Nepoțica îi duce acesteia merinde într-un/într-o coș.

8. Scrie în locul punctelor, cuvintele *într-o* sau *într-un*.

... seară, mă iutam cu mama ... album al familiei. Erau acolo o mișime de fotografii.

... fotografie am văzut o fetiță. Ea se afla ... camera plină cu jucării. ... colț al camerei era un brăduț împodobit.

9. Alcătuiți cîte o propoziție în care să folosiți cuvintele: *într-o*, *într-un*.

Lecția 46

Folosirea cratimei în grupurile de cuvinte «dintr-o, dintr-un»

1. Citește.

Moș Crăciunii

Moș Crăciunii își au țara unde tremură norii de frig. De acolo vine iarna.

În țara cea sînt Moș Crăciuni de care vrei: și mai bătrîni, și tineri, și băieței de Moș Crăciuni. Mama lor, mătușa larna, îi scoate așa: împrăștie fărîmituri pe jos și pune deasupra cîte o căciulă. Dintr-o fărîmitură pînă dimineață iese cîte un Moș Crăciun mic cu căciula pe cap.

Mătușa larna îi ține în casă trei zile și-i hrănește numai cu fulgușori, pînă ce le cresc sub nas mustăți și barbă albă.

Moș Crăciunii cei cu mustăți și barbă albă umblă prin omăt, se dau la vale cu săniuța.

A doua zi se duc la școală călare pe pui de cerbi. La școală învață toate limbile și drumurile.

Moș Crăciunii cei bătrîni lucrează la fabrica de jucării.

Aproape de Anul Nou, Moș Crăciunii cei mari încarcă jucăriile în desagi.

Dintr-un desag pot să împartă cadouri la mii de copii.

După ce împrăștie prin lume cadourile și își deșartă desagii, Anul Nou învață de la copii cîntece și poezii. Moș Crăciunii se întorc iar în țara lor.

Spiridon Vangheli

2. Judecă și răspunde.

- Unde trăiesc Moș Crăciunii?
- Cine este mama lor?
- Cum îi scoate pe Moș Crăciuni mătușa Iarna?
- Unde lucrează Moș Crăciunii?
- Ce împart prin lume Moș Crăciunii?
- Ce învață ei de la copii?

3. Citește cuvintele evidențiate din text. Scrie-le pe caiet. Ce observi?

Cuvintele **dintr-o**, **dintr-un** se scriu întotdeauna cu liniuță de unire.

4. Găsește cuvinte potrivite din text și completează fulgușorii.

5. Complectați propozițiile cu cuvintele *într-o*, *într-un*, *dintr-o*, *dintr-un*:

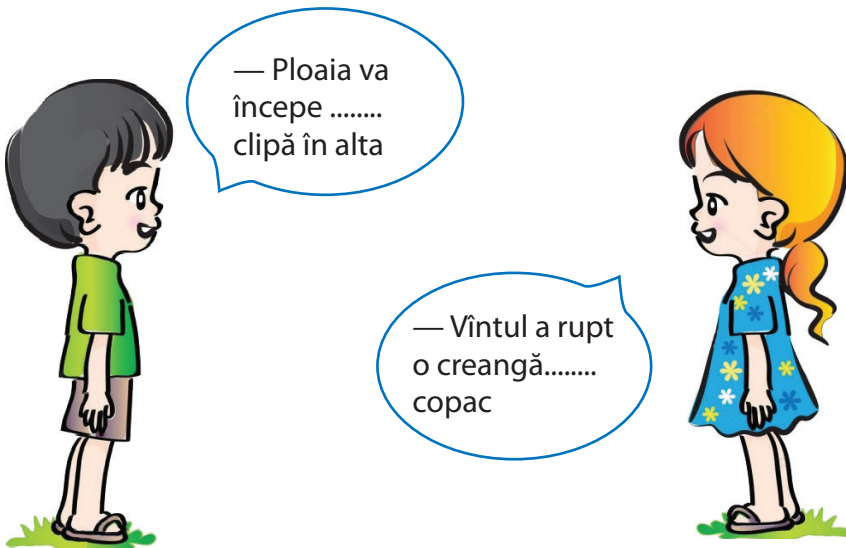
Moș Crăciunii trăiesc țară unde tremură norii de frig.
..... fărîmătură iese cîte un Moș Crăciun.
..... desag se dau mai multe jucării.
..... moment Moș Crăciunii se întorc în țara lor.

6. Alcătuiți un text din 4-5 propoziții cu următoarele cuvinte: “*într-o zi*», “*într-un copac*», “*dintr-un tufiș*», “*dintr-o scorbură*». Puneți un titlu potrivit textului compus.

7. Eu pot

Completează casetele cu unul dintre cuvintele *dintr-o*, *dintr-un*.

8. Campionii. Complectați textul:

.....zi am fost la pădure.tufiș a fugit un iepuraș. Am auzit ciripind o rîndunică.Eracopac. Puii erauloc greu de găsit.

Lecția 47

AM ÎNSUȘIT

1. Citește textul.

A venit anotimpul iarna. Timpul s-a răcit.

Într-o dimineață, când s-a trezit, Corneliu s-a uitat prin geam. Apoi a zis bucuros:

— Privește, mamă, ninge!

S-a uitat și mama prin geam.

Fulgii piuteau în aer ca niște fluturi albi.

Într-un timp scurt toată curtea s-a acoperit cu zăpadă.

Băiatul se gîndea fericit la toate bucuriile iernii.

2. Selectează din text îmbinările de cuvinte care se scriu cu *s-a*.

3. Găsește cuvinte cu sens asemănător pentru fiecare din următoarele cuvinte și scrie-le pe caiet:

timpul —	geam —
vifor —	s-a uitat —
a zis —	zăpadă —

4. Formează perechi de cuvinte cu înțeles opus:

bucurie —	băiat —
dimineață —	iarnă —
scurt —	albi —

5. Alege forma corectă:

Fata se opri *într-un/într-o* tîrziu la marginea pădurii.

Veverița s-a ascuns *într-un/într-o* scorbură.

Am așezat fotografiile *într-un/într-o* album vechi.

6. Completeaza spațiile punctate cu *sa, s-a, sau, s-au*.

Dinu are patru cinci ani. Se îmbracă cu haina cea nouă și plecă împreună cu sora ... la bunici. așezat la masă. Bunica le împarte fructe.

— Sînt vișine ... cireșe biluțele acestea roșii ? o întreabă pe bunica

7. Completează cu *lași-l-a, neam sau ne-am* spațiile punctate:

.....școală

.....interesat

.....adus

.....gîndit

.....lăudat

..... cu tata

.....compunere

.....ascuns

8. Alege varianta corectă:

larna și-a așezat mantia de *ne-a/nea* peste umerii pămîntului. Mama *nea/ne-a* pregătit haine groase, bunica *ne-a/nea* împletit mănuși din lînă moale, tata *nea/ne-a* coborît sania din pod iar *nea/ne-a* lon, unchiul nostru *ne-a/nea* adus un bob.

9. Continuă șirul.

vi-i somn, ..., ..., ..., ...

mi-e foame, ..., ..., ..., ...

10. Alcătuieste anunțuri în care cuvîntul *mai /m-ai* să aibă diferite înțelesuri.

11. Alcătuieste un text din 3-4 propoziții în limba ucraineană pe tema «larna».

Lecția 48 CE CUNOSC?

1. Completează cu ortogramele *într-o, într-un, dintr-o, dintr-un*, spațiile libere.

Zîna a fost închisă castel de către zmeu.

Unchii mei locuiesc sat din nordul țării.

Bunica a scos buzunar două nuci.

Am învățat poezia carte veche.

2. Completeaza:

	Azi	Ieri
Ne plimbă Ne laudă Ne sperie Ne plimbăm		

3. Scrie propozițiile de mai jos, arătînd că acțiunea s-a petrecut.

Zilele se măresc. —

Păsările se întorc. —

Gîzele se trezesc. —

Grădinile se seamănă. —

4. Citește. Desparte cuvintele din înlănțuiri.

Amajunslatimpacasă.

Mihaiaredoicăței.

Priveamîngrădinătrandafriiroșii.

5. Alcătuiți enunțuri cu următoarele cuvinte: *combină, umple, îmbeșugat, sîmbătă*.

6. Scrie cuvinte cu același înțeles.

vesel —

manual —

сoпac —

pisică —

folositor —

trist —

7. Completează cu *s-a* și *sa*.

Cu urechile ciulite, iepurașul ... oprit la marginea pădurii.
Umbra ... îl făcuse să o ia la goană.

Cu răsuflarea tăiată, ... uitat speriat în jurul său. Nu mai era
nimeni care să-i amenințe liniștea. Blănița ... avea culoarea
ierbii în care ... așezat. ... pitit cu mare spaimă în inima

8. Traduce poezia din limba ucraineană în limba moldovenească.

Білий сніг пухнастий

Падає, кружляє,

І на землю тихо

Стелиться, лягає.

LECȚII DE LECTURĂ

Lecția 1

1. Citește textul.

O medalie binemeritată

Azi dimineață a venit să împartă medaliile inspectorul școlar, un om cu barbă albă, îmbrăcat în negru.

A intrat în clasă, împreună cu directorul, puțin înainte de sfârșitul orelor. A pus câteva întrebări unora dintre colegi, apoi a dat prima medalie lui Derossi.

Înainte de a o da pe a doua, a ascultat pe director și pe învățător, care îi vorbeau încet.

Toți se întrebau: «Cui îi va fi dată, oare, a doua medalie?»

Inspectorul spuse cu glas tare:

— Medalia a doua a meritat-o săptămîna asta elevul Pietro Precossi: pentru hărnicia lui de acasă, pentru lecții, pentru scrisul frumos, pentru comportare, pentru tot.

Toți s-au întors să îl privească; se vedea bine că sînt bucuroși. Precossi s-a ridicat uimit de parcă nu mai știa pe ce lume e.

—Vino mai aproape, îi spuse inspectorul.

Băiatul se duse lîngă masa învățătorului. Inspectorul privi cu atenție chipușorul acela ca de ceară, trupul acela slab, îmbrăcat cu haine prea largi pentru el, ochii buni și triști care-i ocoleau privirea, dar în care se ghicea o întreagă istorie de suferință; apoi îi spuse:

— Îți dau medalia. Nimeni nu e mai vrednic ca tine să o poarte. Nu ți-o dau numai pentru mintea ta și pentru buna ta

voință, ci o dau inimii tale și curajului tău, caracterului tău de fiu bun și harnic. Nu este adevărat că el o merită? adăugă el, privind spre clasă.

— Da, da! răspunseră toți într-un glas.

Băiatul, emoționat, aruncă o privire ce exprima mulțumire și recunoștință.

Edmondo de Amicis

1. Judecă și răspunde.

- Cine a venit la școală?
- Ce a adus inspectorul?
- Pentru ce a primit medalia Precossi?
- Cum arăta Precossi?

2. Barează însușirile care nu se potrivesc lui Precossi:

modestie, timiditate, hărnicie, bunătate, inteligență, curaj, răutate, obraznicie.

3. Ce gânduri îl încearcă pe medaliat? Selectează din cuvintele care se propun:

bucurie, recunoștință, uimire, satisfacție, rușine, tristețe.

4. Traduce ultima propoziție din text în limba ucraineană.

Lecția 2

1. Citește.

Toate la timpul lor

Este o zi frumoasă de toamnă.
Maria și Gheorghită au ajuns acasă.

— Cum a fost la școală? îi întrebă
bunica.

— Am discutat despre vacanță,
spune Maria.

Copiii își spală bine mâinile cu apă
și săpun. Apoi mănâncă în liniște.

După masă, Maria se joacă de-a învățătoarea cu păpușile ei,
iar Gheorghită citește o poveste.

— E timpul să ne facem temele, Maria!

— Eu nu mă grăbesc. Am timp suficient.

Maria a plecat la plimbare, iar Gheorghită a trecut la masa de
lucru.

— Furnicuță, furnicuță, se adresează Maria unei furnici, nu
vrei să stăm de vorbă?

— Nu am timp! Trebuie să ajung la mușuroi. Sînt tare grăbită!

Furnica s-a pierdut prin desișul ierbii, fără să mai stea o clipă.
Răscolind prin covorul de frunze, Maria a dat de un arici.

— Dragă Țepeluș, vrei să stăm de vorbă?

— Nu am timp! Trebuie să-mi pregătesc culcușul pentru
iernat.

Ariciul a plecat la treaba lui, fără să mai lungească vorba.

— Și tu, rîndunică, ești grăbită?

— Eu sînt foarte grăbită. Trebuia să fiu de mult cu surioarele
mele în lunga noastră călătorie. Dar am avut un pui rănit. Chiar
în clipa aceasta ne luăm zborul. Rămîi cu bine, Maria! Și nu uita:
Toate se fac la timpul lor!

2. Judecă și răspunde.

- Ce fapte bune și ce greșeli observi în purtarea celor doi frați?
- De ce furnica, ariciul și rîndunica nu au putut să se joace cu Maria?
- De ce nu trebuie să amînăm ceea ce avem de făcut?
- Explică sensul titlului.

3. Citiți textul pe roluri.

4. Imaginează-ți și spune:

- a) Ce i-a spus furnica Mariei?
- b) De ce ariciul se grăbea să-și pregătească culcușul pentru iernat?
- c) Ce s-ar fi întîmplat, dacă rîndunica n-ar fi plecat chiar în aceea zi, în lunga sa călătorie.
- d) Ce s-ar putea întîmpla dacă mîncăm cu mîinele murdare.

Ține minte!

Învață să prețuiești timpul.

Lecția 3

1. Citește povestea.

Soarele

Umbla pe unde umbla Soarele, dar se abătea și pe la căsuța puiului de graur. Alunga cu razele întunericul din căsuță și puiul se făcea mai mare. Soarele îl mîngîia pe frunte, îi punea luci în pene și se juca cu el. S-au împrietenit amîndoi și într-o bună zi puiului i-a intrat în cap că Soarele răsare pentru dînsul. I-a spus-o unei rîndunele. Rîndunica l-a rîs și i s-a lăudat că Soarele e al ei. I l-a dat mama. Puiul de graur a căzut pe gînduri.

A doua zi s-a sculat cu noaptea-n gene și cată spre răsărit, de unde venea Soarele de fiecare dată.

Întîi și-ntîi Soarele a făcut cerul albastru. Apoi s-a pornit pe la casele oamenilor. S-a cățărat și pe la grăuraș. El a clipocit din gene — așa întîlnea Soarele. Pe urmă copiii l-au petrecut la rîu. Rîul l-a primit în valurile lui și l-a lăsat să se scalde pînă la fund. Împrospătat, Soarele a ieșit din apă, a împrăștiat în luncă raze să se joace fluturașii și rîndunelele, iar singur s-a furișat în livadă și a făcut zarzării galbeni. Din livadă a coborît într-un lan de grîu. Aici a rămas să lucreze cu razele pînă a îmbrăcat tot grîul în aur.

Peste cîteva zile puiul de graur l-a întîlnit într-un lan de răsărită — îi potrivea coronițe pe frunte. Puiul se luminează:

— Iată cum e Soarele. Da eu credeam că el răsare numai pentru mine. O să-i spun și rîndunelei.

...Era toamnă. Soarele se răcea și graurii se pregăteau de ducă. Puiul care crescuse aproape cît mamă-sa se uita cu inimă tîngă la Soare și-l căina:

— Mititelule, te răcești, că ai dat căldura ta la alții...

Spiridon Vangheli

2. Judecă și răspunde corect.

- Găsește în text expresiile care au sensul de:
 - a) a se scula în zori;
 - b) a se uita supărat.
- Cu ce a fost preocupat Soarele în cursul zilei?
- Ce a înțeles, în sfîrșit, puiul de graur?
- Ce ne învață această poveste?

Lecția 4

1. Citește.

Tabloul

Gheorghică vrea să deseneze o toamnă. Mai întâi pe foaie au apărut câteva frunze galbene. Dar parcă toamna înseamnă numai frunze? A mai schițat apoi conturul unui strugure. Dar parcă toamna înseamnă numai strugure? A mai desenat două mere roșii, o pălărie de floarea-soarelui, un stol de păsări...

S-a uitat apoi cu atenție la toate și își zise: „Nu, încă nu mi-a reușit. Toamna e mult mai frumoasă».

Băiatul așeză foaia și îi spuse bunicăi:

Mă duc mai bine să-i ajut mamei la culesul merelor. Și iată de acum ține calea spre livadă...

Primul om pe care l-a întâlnit aici a fost nenea Ion. Stătea lângă un munte de lăzi și își nota ceva în carnețel.

— A-a-a, tu ești, Gheorghică! exclamă nenea Ion. Și de cine zici că ți-i dor: numai de mămica sau și de mere?

— Nenea Ion îi alese câteva mai arătoase:

la-le, și să-mi crești mare și frumos ca și mărul ista rămuros, glumi el. Da mămica ta lucrează pe sectorul de lângă vie. Ai s-o găsești ușor.

Pentru un moment Gheorghică a rămas uimit. Privea la mâinile lui nenea Ion. Erau mari, osoase, bătătorite, dar îi păreau neobișnuit de frumoase. În ele chiar și merele aveau un farmec deosebit.

Ceva mai târziu, când ajunsese la mămica și când culegeau de acum împreună mere, Gheorghică întrebă pe neașteptate:

— Mămico, așa-i că-s frumoase mâinile lui nenea Ion? Ca ale tale.

— Da, Gheorghită, frumoase. Frumoase pentru că muncesc.
Seara, cînd s-a întors acasă, băiatul a cercetat atent cu privirea tabloul început de cu zi, a luat un creion și a desenat pe foaie două mîini, ce semănau cu mîinile lui nenea Ion, cu mîinile mamei. “Iată ce-i lipsea tabloului!» se dumeri deodată Gheorghită. În mîinile acestea și merele, și strugurii, și floarea-soarelui — totul prinsese viață.

Înseninat la față, Gheorghită scrie mai jos: “Toamna».

Vasile Romanciuc

mere arătoase — mere mari, frumoase, rumene

a schița conturul — a desena marginile, liniile principale

2. Judecă și răspunde.

- Ce a vrut să deseneze Gheorghită?
- De ce băiatul nu putea termina desenul?
- Cum erau mîinile lui nenea Ion? La ce concluzie a ajuns Gheorghită?
- De ce tabloul a prins viață numai atunci, cînd a fost completat cu cele două mîini muncitoare?

2. JOC »Alintă cuvintele».

băiatul —
frunză—
măr —

nenea –
mama –
mîini –

bunica –
sora –
tata –

4. Selectează lunile toamnei și scrie-le.

a) ianuarie

b) octombrie

c) decembrie

d) martie

e) februarie

f) noiembrie

Lecția 5

1. Citește textul.

Răsplata

Într-un sat, era un om vestit pentru hărnicia sa. Dar, pe cât de muncitor era omul, pe atît de leneș era fiul său. Toată ziua ar fi stat degeaba și tot nu s-ar fi plictisit.

Numai că, într-o după-amiază, se duse la tatăl său și îi spuse:

— Tată, am văzut pe uliță niște băieți încălțați cu ghete noi, foarte frumoase. Aș vrea și eu așa ghete.

— Măi băiete, i-a răspuns omul, dacă ai munci și tu cât de puțin, ți-aș da bani pentru ghete, dar așa, pe degeaba, zi și tu, e drept?

N-a mai spus nimic copilul, dar a plecat supărat. A doua zi, iar s-a dus să-i ceară bani tatălui său. Dar și de data aceasta părintele l-a refuzat.

Cînd a venit și a treia zi, țăranul i-a spus:

— Eu am treabă aici, în grădină. Dar, în pod, este o grămadă de grîu ce trebuie vînturat, că altfel se umezește și se strică. Pune mîna pe lopată, vîntură tu grîul și pe urmă vino aici și îți dau bani să-ți cumperi ghetele. S-a urcat băiatul repede în podul casei, dar nu prea îl trăgea inima la muncă. Așa că s-a culcat pe un braț de fîn, apoi a mai tras și un pui de somn, după care a alergat în curte, strigînd:

— Gata tătucă, am vînturat tot grîul. Acum îmi dai banii?

Nu! a răspuns omul categoric. Ți-am spus să vînturi grîul, nu să pierzi vremea. Treci în pod și fă ce ți-am spus! A plecat iar băiatul în pod, dar nu putea înțelegea de unde știa tata că el nu vînturase grîul. Probabil că l-a surprins dormind și nu l-a trezit, că altfel nu se poate...

Așa că, după ce s-a urcat iarăși în podul casei, s-a pus la pîndă, în loc să aibă grijă de grîu. A stat el o jumătate de ceas, cu ochii

ațintiți spre tatăl său, care muncea de zor în curte, și, socotind el că-i de ajuns, se duse iarăși în grădină.

— Tată, am terminat toată treaba, n-a rămas bob de grâu neîntors. Acum îmi dai banii?

— Măi băiete, după ce ești leneș, mai ești și un mare mincinos. Nu ți-e rușine? Să știi că, dacă nici de data asta nu te duci în pod și nu faci ce ți-am spus, nu mai vezi nici un ban. Ai înțeles?

Cînd a văzut băiatul că altfel nu se mai poate, s-a urcat în pod, a pus mîna pe lopată și a început să vînture grîul. Dar, cum a băgat lopata în grămadă, a găsit ascunsă în grâu o pereche de ghetete nou-nouțe, exact așa cum își dorea el.

De bucurat, s-a bucurat, cum era și de așteptat, dar, în același timp, îi crăpa obrazul de rușine pentru minciunile sale. Fără să-l mai pună nimeni, a vînturat tot grîul, după care s-a dus și în grădină să își ajute tatăl. Acum simțea, într-adevăr, că merită ghetetele, dar, mai mult decît atît, simțea cît de bine este să fii alături de părinții tăi și să îi ajuți.

Poveste populară

Minciuna are picioare scurte și o ajunge din urmă adevărul.

2. Judecă și răspunde. Unește întrebarea cu răspunsul corect.

Ce i-a cerut băiatul tatălui său?	Băiatul nu a găsit ghetetele fiindcă în loc să vînture grîul, el sta în pod.
Ce l-a pus tatăl său să facă?	Băiatul a înțeles că minciuna are picioare scurte și este ușor descoperită.
De ce nu a găsit băiatul ghetetele de la început?	Băiatul i-a cerut tatălui său să-i cumpere o pereche de ghetete.
Ce a înțeles băiatul din această întâmplare?	Tatăl l-a pus pe băiat să vînture grîul din pod.

Lecția 6

1. Citește povestea.

Pîine cu rouă

Doru mîncă tare prost și alegea mîncarea. Mama îi punea dinainte toate bunătățile lumii.

— Pîine cu unt vrei?

— Nuuu!

— Cu magiun?

— Vreauuu!

Doru mușcă o gură din pîinea cu magiun.

— Nu vreau! Nu-mi place!

Tatăl s-a uitat lung la băiat și a spus:

— Apoi cea mai bună e pîinea cu rouă. Numai că de unde s-o luăm noi acum?

— Vreau pîine cu rouă... Dă-mi pîine cu rouă!

Doru nu mîncase nicicînd pîine cu rouă. Și nici nu auzise de ea.

— Cea mai bună e rouă de vie, spuse tatăl. Dacă mergi mîine la vie cu mine, am să-ți dau pîine cu rouă.

Apoi adăugi:

— Cea mai gustoasă e roua dimineții. Așa că trebuie să te scoli mai devreme.

Doru nu avea răbdare să guste pîine cu rouă. A doua zi s-a dus dis-de-dimineată cu tatăl la vie.

— Cea mai gustoasă e rouă rumenită de soare, spuse tatăl ajungînd la vie. Pînă se rumenește ea, hai noi să lucrăm puțin.

Tatăl puse pîinea, untul, brînză și ceapa sub butuc, apoi se apucară de lucru. Ridicau de la pămînt vițele încărcate cu struguri, le prindeau cu grijă de sîrmă, ca să nu putrezească poama.

Cînd ajunseră la capătul rîndului, Doru spuse:

— Mi-i foame, tăticule.

Tatăl zîmbi:

— Bravo! Taman și rouă s-a făcut bună. Rumenă-rumenioară, s-o pui pe felioară.

Pîinea, tăiată felioare de acasă, era gata presurată cu rouă. Tatăl o lăsase descoperită și rouă de pe frunze se scuturase pe ea. Doru luă marginea, pentru că marginea avea cele mai multe boabe de rouă pe ea, o duse cu grijă la buze, să nu împrăștie roua. Fruntea lui, rumenită de soare, strălucea și ea în stropi de sudoare. Cîteva picături se prelinseră de pe funte în jos pe obraji, apoi pe coaja de pîine. Doru mușcă din ea cu poftă. Pîinea avea nu știu de ce gust sărățel, dar era bună. Doru mîncă toată felia și mai ceru una.

Era tare gustoasă pîinea cu rouă!

Grigore Vieru

2. Judecă și răspunde.

a) Formulează în baza textului întrebări cu începutul dat:

Ce ...?

Cine ...?

Unde ...?

De ce ...?

Cum ...?

b) Alege cuvinte ce-l caracterizează pe:

Tata	Doru
------	------

3. Pentru cei ingenioși!

Un băiețel a primit un bilețel de la o albină. Ce putea să-i spună albina?

Lecția 7

1. Citește textul.

Cușma lui Guguță

Tata i-a făcut cușma mai mare ca s-o aibă și la anul.

— Cade peste ochi, tată. D-apoi ridic-o, Guguță, că altă treabă n-ai în iarna asta. Hm! Guguță n-are treabă?! Om vedea cui ar fi să-i cadă cușma...

Da în satul Trei-iezi se lăsa tot mai mare ger. Oamenii ieșeau din casă încotoșmănați, iar când mergeau, parcă aveau scripcă la picioare.

Odată Guguță venea de nu știu unde. Pe lângă moară iaca se întâlnește cu o fetiță din clasa întâia

cu cărțile subsuoară. Era vînată de frig.

— Dă să le duc eu, arată Guguță la cărți.

— Tu? îl măsoară fata cu ochii, dar în loc să zică „nu», i le dă, apoi își vîră mîinile în mîneci și haide-hai după Guguță. Rămîne în urmă o casă, două... Merge băiatul, da un gînd nu-i dă pace: „Dacă n-am geantă, își zice, le pun sub cușmă.

O să încapă și capul, și cărțile estea de clasa întâi». Și Guguță își scoate cușma și o întoarce cu gura în sus, dar vede fetița și i se face încă o dată milă de dînsa.

— Așa-i, că ți-i frig?

— Olecuță, dîrdîie fata.

— Știi ce, pune cușma mea în cap!

— Nu, Guguță. Ai să îngheți tu.

— Dacă n-o iei, o las aici, și o așază pe zăpadă. Scîrț-scîrț — se duc amîndoi... Tremură băiatul de frig, dar n-are încotro. Cușma

rămîne singură în mijlocul drumului. Întoarce capul ba Guguță, ba fata să vadă dacă mai este acolo. Cușma, cînd își dă seama că stăpînul o leapădă, unde își adună toate puterile și cînd trage odată aer cu gura — se face mai mare.

Atunci Guguță dă o fugă, o aduce pe umăr și intră cu tot cu fată sub cușmă. A dus fata acasă, apoi și-a căutat de interesul lui.

De atunci băiatul răsărea ca din pămînt la poarta școlii, mai ales cînd trebuia să iasă clasa întîi. De luni pînă sîmbătă cușma a tot crescut. Acum încăpeau șase fete sub ea. Odată, pe un viscol, au dus-o și pe învățătoarea lor acasă. Cînd rămînea loc, lua și băieți.

— Măi, ce cușmă vine pe drum! ieșeau pe la porți cei din Trei lezi. Îi cît un stog de fîn. După ce împrăștia copiii pe la pragurile lor, cușma se făcea iar mică, s-o poată pune Guguță în cui...

Spiridon Vangheli

2. Judecă și răspunde.

- Ce este neobișnuit în această povestire? Găsește și citește fragmentele respective.
- Ce ai aflat despre Guguță? Povestește cum este el.
- Explică înțelesul îmbinărilor de cuvinte:

parcă aveau scripcă la picioare

îi măsoară fața cu ochii

răsărea la poarta școlii

3. JOC. Imaginează-ți că ești Guguță. Cum vei proceda tu?

4. Alcătuieste întrebări pe baza textului folosind cuvintele:

Cine? Unde? Care? Cînd? De ce?

Lecția 8

1. Citește textul.

Omul de zăpadă

Noaptea satul a intrat în iarnă și dimineața părea o poveste albă, pe unde n-a călcat picior de om.

Întii au prins a se trezi ici-colo hogeacurile, punându-și căciuli de fum... Prin ogrăzi apăreau gospodari cu lopețile în mâini, răsunau loviturile topoarelor care și-au adus aminte că sobele vor să-și încălzească spatele.

După ce au fost puse toate la cale, au dat buzna afară copiii să măsoare omătul și să vadă dacă n-au prins lene săniuțele cât au stat în pod...

Băieții mai măricei nu zăbavă s-au apucat de o treabă mai bărbătească — au încins o bătaie cu bulgări de zăpadă. Apoi unul, care a mâncat o bătaie bună, unde și-a trântit cușma în pământ și a zis:

— Acum hai să-i facem un monument lernii!

Portițele au prins a scîrții și din ogrăzi veneau de-a tăvălucul bolovani de omăt cât soarele de mari și mai mici, după cum erau și băieții care îi împingeau.

Pe la chindie satul avea cu un om mai mult. I-au făcut palton de omăt, i-au pus o mătură în mînă, doi ochi în frunte și un nas de asupra gurii. Omul a auzit de la copii că-i frumos și-i părea bine că s-a născut.

Cînd au plecat copiii pe la casele cui îi are, doi ciocîrlani și un sticlete au venit la omul de zăpadă. Ciocîrlanii îl tot

întrebau:«țurlui?», «țurlui?», iar sticlelele i s-a cocoțat pe frunte și i se uita în ochi...

Omul a tresărit. Abia acum și-a dat seama că-i cel mai sărac om din lume și nu are de unde să le deie păsărilor o mînă de grăunțe...

Spiridon Vangheli

2. Judecă și răspunde.

Explozie stelară:

- Ce s-a întîmplat după ce au fost puse toate la cale?
- Cînd au hotărît copiii să-i facă monument lernii?
- Cum a fost îmbrăcat omul de zăpadă?
- Cine au venit la omul de zăpadă cînd au plecat copiii?
- Unde dimineața părea o poveste albă?

3. Scrie sinonime pentru cuvintele:

- Omăt –
- Frumos –
- S-a cocoțat –

4. Cum înțelegei expresia de mai jos?

Veneau de-a tăvălucul bolovani de omăt.

5. Traduce primul aliniat din text în limba ucraineană.

DEZVOLTAREA VORBIRII

Lecția 1 Alcătuirea propozițiilor după imagine

1. Privește imaginea. Alcătuieste 3-4 enunțuri orale. Întitulează textul.

Lecția 2 Copiere. Transcriere. Dictare

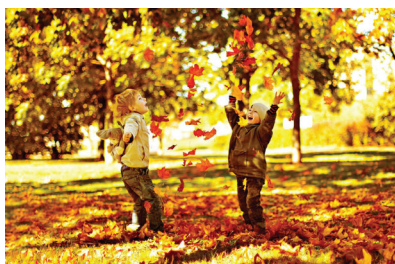
1. Observăm.

- Ce obiecte are fiecare copil pe bancă?
- Ce face fiecare copil?
- Ce fel de litere folosești când scrii în caiet?
- Cum trebuie să stai la masa de scris?

<p>COPIEREA este scrierea cu litere de mîna după un text scris tot de mîna.</p>	<p>Copiază textul alăturat, respectînd alineatul (rînd care începe mai la dreapta decît celelalte).</p>	<p><i>Frunza O adiere ușoară desprinde două frunze de pe creanga copacului bătrîn.</i></p>
<p>TRANSCRIEREA este scrierea cu litere de mîna după un text scris cu litere de tipar.</p>	<p>Transcrie fragmentul alăturat.</p>	<p><i>În urma sa, se așterne un strat subțire de brumă. Vîntul scutură frunzele galbene, roșcate, ruginii. Plouă cu frunze. Pămîntul se acoperă cu un covor colorat și foșnitor.</i></p>
<p>DICTAREA este scrierea după un text auzit.</p>	<p>Scrie, după dictare.</p>	<p><i>Cerul pare o plapumă de nori. Stoluri de rîndunele și cocori săgetează văzduhul. Unde pleacă păsările călătoare?</i></p>

2. a) Privește imaginile de mai jos și scrie cite 2-3 propoziții despre fiecare.

b) Copiază primele două versuri din poezia «Ce te legeni». ... Sînt identice cu ale colegului? De ce?

Lecția 3

Redactarea unui text

1. Ordonează cuvintele în propoziții. Scrie-le după memorie.

Ne-am, excursie, în, dus, pădure, la. Olga, ciuperci, Nicolae, Nadea, au strâns, Vitalie. Mila, au strâns, Teodor, flori. În pădure, pe, întâlnit, l-am, noi, moș Vasile. Dintr-o, a zbughit-o, tufă, și, iepurilă. Ne-am, acasă, veseli, întors.

2. Întitulează textul.

Lecția 4

Autodictare

1. Memorizează poezia. Scrie textul după dictare.

REVEDERE

Codrul, codruțule,
Ce mai faci, drăguțule,
Că de când nu ne-am văzut,
Multă vreme au trecut...

Mihai Eminescu

2. Judecă și răspunde.

- Cine stă de vorbă cu codrul?
- Cine este Mihai Eminescu?

3. Completează spațiile libere.

- a) Codrul toamna rămîne ----- trist

4. Alcătuieste câte o propoziție cu cuvintele (pădure, păsările, animalele)

Lectia 5

Biletul

1. Observă structura bilețelului. Citește biletul de mai jos și răspunde la întrebări.

16 noiembrie

*Dragă mămică,
Plec la antrenament.
Mă întorc peste două ore.*

Eugen

- Când a fost scris mesajul?
- Cui îi este adresat mesajul?
- Cine a scris mesajul?
- Ce informații au fost transmise?

Biletul este un scurt mesaj scris, adresat unei persoane apropiate.

- Biletul conține data, formula de adresare, conținutul mesajului, semnătura.
- Nu se trimite prin poștă.
- Scurte mesaje scrise pot fi adresate și în formă electronică, cu ajutorul dispozitivelor mobile, prin SMS.

2. Scrie și tu un bilet. Gîndește-te, ce vrei să-i comunic prietenului tău? Scrie diferite mesaje:

- a) îi mulțumești că ți-a împrumutat cartea dorită;
- b) îl inviți la teatrul de păpuși;
- c) îl feliciți cu ziua de naștere.

3. Citește mesajul din fiecare casetă de mai jos și reconstituie biletul. Scrie textul biletului pe caiet.

Astăzi voi întârzia
la repetiție

la limba moldovenească.
Dragoș

fiindcă avem o
întrunire.

11 octombrie
Dragă Liliana,

Lecția 6

Compunere după planul dat și cuvinte de reper

Sfârșit de toamnă

Alcătuiește o compunere despre toamnă în care să folosești expresiile din paranteze:

(s-au auzit pădurile a toamnă, mere aurii, pere galbene ca focul, frunze ruginii și arămii, natura plînge cu lacrimi reci, recolte bogate)

Plan

Întroducere

1. În ce lună a anului ne aflăm?
2. Cum este cerul?
3. Cum încălzește soarele?

Cuprins

4. Cum sînt pomii, florile, grădina?
5. Ce poți spune despre păsări?
6. Ce fac animalele sălbatice?
7. Cu ce se ocupă oamenii?

Încheiere

8. Ce anotimp se apropie?

Lecția 7

Alcătuirea întrebărilor și răspunsurilor

1. Citește.

Dănuț vrea să fie harnic

În zori, sună deșteptătorul. Dan sare din pat și iese în prag.

— Bună dimineața, Dănuț. Ce s-a întâmplat de ce te-ai sculat cu noaptea în cap?! se miră mama.

— Bună dimineața, răspunde Dănuț cu ochii închiși. Eu de azi înainte vreau să fiu harnic!

— Bravo! Du-te și te spală.

— Nu, nu mă spal o — să-mi sperii somnul, iar eu vreau să mai dorm. Aștept doar să răsară soarele. Bunelul spune că omul harnic trebuie să fie în picioare când răsare soarele...

Mai bine fă ce spui, decît să spui ce faci.

Aurel Scobioală

2. Judecă și răspunde.

- Când s-a trezit Dan?
- Ce a declarat el?
- De ce băiatul nu a vrut să se spele?
- Cum a înțeles Dănuț spusele bunelului? Ești de acord? Motivează.
- Care este învățătura textului?

3. Formulează întrebări potrivite pentru răspunsurile date:

- Dănuț s-a sculat în zori.
- Dan a ieșit în prag.
- Mama n-a înțeles ce s-a întâmplat cu Dănuț.
- Dănuț vrea să fie harnic.
- Băiatul aștepta să răsară soarele.
- Omul harnic trebuie să fie în picioare când răsare soarele.

Lecția 8

Expunerea orală a unui text

1. Citește

Leul și șoarecele

Odată, mărețul leu fu trezit din somn de un șoricel cenușiu, mic și fricos. Furios, leul îl prinse și vru să îl înghită.

— Nu mă omorî! strigă șoricelul. Poate îți voi fi de folos vreodată.

Auzind acestea, leul începu să rîdă și spuse:

— Tu, un biet șoricel, să-mi fii de folos? Uite, pentru că m-ai făcut să rîd, îți voi da drumul!

Șoricelul a fugit, fericit că scăpase cu viață.

După cîteva zile, vînătorii l-au prins pe leu și l-au legat cu frînghii. Apoi au plecat să aducă o cușcă de fier, rezistentă.

Șoricelul veni îndată, roase frîngghiile și îl eliberă.

— Îți mulțumesc că m-ai salvat, prietene! spuse leul fericit.

După Lev Tolstoi

măreț — mîndru

furios — mînios

biet — sărman

frînghie — sfoară

2. Judecă și răspunde.

- Care sînt personajele întîmplării?
- De ce era furios leul?
- Cum a scăpat șoricelul de furia leului?
- Cum l-a ajutat șoricelul pe leu?
- Ce elemente întîlnite în text nu pot exista în realitate?

Prietenul la nevoie se cunoaște.

3. Recitiți și povestiți textul.

Навчальне видання

ФЄТЄСКУ Лариса Іванівна
МАРТИНЧУК Сніжана Петрівна
МОСКУ Тетяна Дмитрівна

МОЛДОВСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

Підручник для 2 класу з навчанням молдовською мовою
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

Молдовською мовою
Редактор *С. М. Капталан*
Худ. редактор *В. П. Коваль*
Коректор *А. А. Пасат*

Формат 70x100/16.
Ум. друк. арк. 10,386. Обл.-вид. арк. 9,36
Тираж 621 пр. Зам. № ...

Державне підприємство
«Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ»
79008 м. Львів, вул. Галицька, 21
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4826 від 31.12.2014
www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua
svit_vidav@ukr.net

Descoperă proverbele.

Cine
patru are
carte știe
ochi.

Cine unul. prinde
iepuri doi aleargă
după nu nici

Pomul fapte. după
cunoaște omul
roade, după se

mierea, Adevărul e
ca dulce
este amară
ca minciuna fierea.

Recunoaște personajele din scenele ilustrate mai jos.

